
Dokument nr. 7

(2007–2008)

Årsrapport til Stortinget
fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd for 2. halvår 2007–1. halvår 2008

Innhold

	Side		Side
1. Innledning	5	4.11 Planer og budsjett for det nordiske samarbeidet 2008	19
2. Rådets organisasjon	6	4.12 Nordiske priser	19
3. Hovedsakene i 2007/2008	7	5. Presidiet, utvalgene og kontrollkomiteen	20
3.1 Den nordiske dagsordenen	7	5.1 Presidiet	20
3.1.1 Klimaspørsmål høyest på dagsordenen ..	7	5.1.1 Presidiets arbeidsgrupper	21
3.1.2 Nordisk Globaliseringsforum	7	5.1.2 Presidiets internasjonale kontakter	22
3.1.3 Nytt nordisk forum for grensehinderarbeidet	7	5.1.3 Presidiets dialog med Hviterussland	22
3.1.4 Ålandsdokumentet – en sterkere posisjon for de selvstyrte områdene i det nordiske samarbeidet	7	5.2 Næringsutvalget	22
3.1.5 Nordisk kulturpolitikk	7	5.3 Miljø- og naturressursutvalget	23
3.1.6 Norden som ledende kunnskaps- og kompetanseregion	7	5.4 Kultur- og utdanningsutvalget	23
3.2 Nordisk Råds arbeidsprogram for 2008 ..	8	5.5 Velferdsutvalget	24
3.3 Stortingsdebatt om Nordisk samarbeid ...	8	5.6 Medborger- og forbrukerutvalget	25
3.4 Spørsmål og interpellasjoner	10	5.7 Kontrollkomiteen	25
4. Nordisk råds 59. sesjon 30. oktober – 2. november 2007 i Oslo	10	6. Det parlamentariske østersjø-samarbeidet	26
4.1 Nordisk toppmøte	10	7. Det arktiske parlamentariker-samarbeidet	26
4.2 Generaldebatt	12	8. Delegasjonens arbeid forøvrig	26
4.3 Klimaendringer	13	8.1 Delegasjonens sammensetning	26
4.4 Utenriksministrenes og forsvarsministrenes redegjørelse	13	8.2 Møter i delegasjonen	27
4.5 Spørretime med samarbeidsministrene ...	14	8.3 Parlamentarisk forankring av det nordiske samarbeidet i Stortinget	28
4.6 Velferden i Norden	14	8.4 Vestnorden	28
4.7 Forskning, innovasjon og utdanning	16	8.5 Informasjonsarbeid	29
4.8 De selvstyrte områdenes status i det nordiske samarbeidet	17	8.6 Delegasjonens internasjonale kontakter ..	29
4.9 Globalisering	18	Vedlegg	30
4.10 Grensehindringer i Norden	18		

Dokument nr. 7

(2007–2008)

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd for 2. halvår 2007–1. halvår 2008

Til Stortinget

1. INNLEDNING

Det politiske samarbeidet i Norden bygger på felles vurderinger og en vilje til å oppnå resultater som bidrar til en dynamisk utvikling og øker Nordens kompetanse og konkurransekraft. Nordisk Råd er en aktiv aktør i regionalt samarbeid i Nordens nærområder som Vestnorden, Barentsregionen, Arktis og Østersjøregionen samt i partnerskapet den nordlige dimensjon. Samarbeidets mål er å øke fellesskapet mellom de nordiske land og deres befolkninger.

Nordisk Råd utøver parlamentarisk kontroll i forhold til Nordisk Ministerråd og behandler og uttaler seg om de forslag som ministerrådet fremlegger for Rådet. I forhold til Nordisk Ministerråd fremmer Nordisk Råd forslag som regjeringene må ta stilling til og rapportere tilbake.

I Nordisk Råds arbeidsprogram for 2008 "Att möta förändringar" som ble vedtatt på Rådets sesjon i Oslo i november 2007, legges det vekt på å følge opp tre sentrale temaer fra 2007: Klima- og nordområdespørsmålene, grensehinderproblematikken og forsterket nordisk samarbeid i en globalisert verden.

Klimaforandringene har vært i fokus for debatten i Nordisk Råd. På sesjonen i Oslo var temaet for hoveddebatten med de nordiske statsministre "Nordens svar på klimaendringene". Rådet ønsker et aktivt engasjement fra Nordisk Ministerråds side frem til FN's klimatoppmøte i København i desember 2009. Spesielt ønsker Rådet at Ministerrådet gjør det mulig for en bred folkelig deltakelse i arbeidet for å

nå klimamålene herunder informasjon og skoleringsopplegg for alle aldersgrupper.

Nordisk Råd har sammen med statsministrene satt globaliseringen høyt på dagsorden. Gjennom nordisk samarbeid kan de enkelte land skape en merverdi som vil være til nytte for næringslivet og medborgerne. Stor vekt legges på forskning for å få frem nordisk spisskompetanse på noen utvalgte områder. I april 2008 tok de nordiske statsministre initiativet til et nordisk globaliseringsforum med representanter for næringsliv, forskning, utdanning, innovasjon og frivillige organisasjoner. Formålet var å se på hvorledes kan de nordiske land styrke sin internasjonale konkurransekraft og samtidig beholde den nordiske velferdsmodell. Eksperter utenfra Norden ga sine vurderinger. Nordisk Råd støtter dette initiativet, men ønsker en vesentlig sterkere parlamentarisk deltakelse og forankring i fremtiden.

Arbeidet med å fjerne hindringer mellom de nordiske land har vært høyt prioritert i 2007 og i 2008. Etter sterkt engasjement fra Nordisk Råds side har Nordisk Ministerråd tatt initiativet til et "Grensehinderforum" som skal identifisere hindringer for medborgere og næringsliv særlig når det gjelder det å arbeide og ha bosted i forskjellige land. Medborgere skal fortsatt kunne bruke opplysningstjenesten "Hallo Norden". Delegasjonen har fulgt opp dette arbeid med møter med justisministeren og arbeids- og integrasjonsministeren for å få fortgang i arbeidet med å fjerne unødige byråkratiske hindringer for et tettere praktisk samarbeid i de nordiske land. Delegationen forventer at regjeringen fremmer konkrete forslag til å fjerne grensehindre og at dokumenter som utarbeides av regjeringen inneholder en gjennomgang av nordisk lovgivning for å forhindre at nye grensehindre oppstår.

Nordisk Råd har utviklet et tett og godt parlamentarisk samarbeid med Russland, både med landets

parlament og med regionale parlamenter i Nordvest-Russland. Dette fremmer samarbeidet i Barentsregionen, i Arktis og i Østersjøområdet. Russland skal i 2009 være vertskap for den fjerde Barents parlamentarikonferanse.

Nordisk Råd har i 2007 og 2008 innledet en dialog med parlamentet i Hviterussland og med politiske partier som ikke er representert i parlamentet gjennom avholdelse av seminarer om "Politikernes rolle i samfunn under forandring" med vekt på miljø-, klima- og energispørsmål.

Berit Brørby
delegasjonsleder

2. RÅDETS ORGANISASJON

Nordisk Råd er et samarbeidsorgan for de nordiske landenes parlament og regjeringer. Samarbeidet bygger på Helsingforsavtalen fra 1962 med senere endringer, samt rådets arbeidsordning.

Nordisk Ministerråd er et samarbeidsorgan for de nordiske landenes regjeringer. Det gjennomfører rekommandasjoner vedtatt av rådet, og fremmer forslag til beslutninger for rådet. Ministerrådet fremlegger hvert år en årsberetning og virksomhetsplan for det kommende året.

Plenarforsamlingen

Plenarforsamlingen utgjøres av rådets 87 valgte medlemmer, samt regjeringsrepresentanter, som møtes til sesjon en gang om året på høsten.

Plenarforsamlingen er rådets høyeste besluttede organ, og vedtar bl.a. rådets rekommandasjoner og uttalelser, og interne beslutninger. Stemmerett har bare de valgte medlemmene, dvs. parlamentarikerne.

Presidiet

Rådets presidium består av en president, en vise-president og elleve øvrige medlemmer, som utpekes av plenarforsamlingen. Alle landenes delegasjoner skal være representert i presidiet. Presidiet har ansvaret for rådets løpende virksomhet under og mellom sesjonene. I tillegg har presidiet ansvaret for behandlingen av utenriks- og sikkerhetspolitiske spørsmål, samt behandlingen av det nordiske samarbeidsbudsjett og medlemsforslag som ikke sendes til utvalgene for behandling. Presidiet kan agere på vegne av plenarforsamlingen i de tilfeller man ikke kan vente til neste sesjon for å fatte en beslutning.

Utvalgene

Rådet har fem fagutvalg, Kultur- og utdanningsutvalget (15 medlemmer), Medborger- og forbrukerutvalget (15 medlemmer), Miljø- og naturressursutvalget (15 medlemmer), Velferdsutvalget (14 medlemmer)

og Næringsutvalget (15 medlemmer). Utvalgene forbereder sakene innen det tas beslutninger i plenum eller i presidiet. De behandler medlems-, regjerings- og ministerforslag, beretninger fra nordiske institusjoner, Ministerrådets meldinger om vedtatte rekommandasjoner og andre gjøremål.

Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteens oppgave er å utøve kontroll over virksomheten som finansieres over det nordiske budsjett, samt for saker som berører tolkningen av Helsingforsavtalen og andre nordiske samarbeidsavtaler. Kontrollkomiteen har 7 medlemmer.

Valgkomiteen

Valgkomiteens oppgave er å forberede valg som besluttes av plenarforsamlingen, samt eventuelle suppleringsvalg som vedtas på plenarforsamlingens vegne. Valgkomiteen har 7 medlemmer.

Delegasjonene

Hvert lands valgte medlemmer, varamedlemmer og regjeringsrepresentantene utgjør landets delegasjon i rådet. Den norske delegasjonen består av 20 medlemmer valgt av Stortinget, samt de av regjeringens utpekte representanter.

Delegasjonen konstituerer seg, velger leder, nestleder og ytterligere 6 medlemmer som danner delegasjonens arbeidsutvalg. Delegasjonen har ansvar for sine egne utgifter innen den budsjetttramme som Stortinget vedtar.

Partigruppene

Rådets medlemmer og varamedlemmer velges av parlamentene med hensyn til partienes styrkeforhold. Det finnes fire nordiske partigrupper: Den sosialdemokratiske partigruppe, Midtengruppen, Den konservative partigruppe og Den venstresosialistiske grønne partigruppe. Fordelingen av tillitsposter og ulike spørsmål drøftes og forberedes i gruppene før man tar beslutning i rådets organer. Partigruppene får økonomisk støtte og hver gruppe har ansatt sin partigruppesekretær.

Statsministrene

Statsministrene har en ledende rolle og det overgripende ansvar for det nordiske samarbeidet, og møtes regelmessig to ganger årlig. Formannskapslandet har ansvar for møtene.

Samarbeidsministrene

Samarbeidsministrene har ansvaret for samordningen av nordiske samarbeidsspørsmål i regjeringen og er ansvarlig for behandlingen av det nordiske samarbeidsbudsjettet. Statsråd Heidi Grande Røys (SV)

er norsk samarbeidsminister. Den norske delegasjonen har jevnlig kontakt med samarbeidsministeren og hennes sekretariat.

Internett-adressen til de nordiske hjemmesider: www.norden.org

E-post-adressen til delegasjonen: nordpost@stortinget.no

3. HOVEDSAKENE I 2007/2008

Nordisk Råd har i denne perioden prioritert klimaspørsmål, avvikling av grensehindre mellom de nordiske landene, globaliseringens muligheter og utfordringer, kunnskaps- og kompetanseutvikling, kulturpolitikk og de selvstyrte områdenes plass i det nordiske samarbeidet.

3.1 Den nordiske dagsordenen

3.1.1 Klimaspørsmål høyest på dagsordenen

Spesielt klimaspørsmål har vært i fokus for debatten i Nordisk Råd gjennom året. Eksempelvis har man diskutert hvordan de nordiske land kan påvirke FNs klimatoppmøte i København 2009, og forventede konsekvenser av klimaendringer for Norden, ikke minst i de arktiske områdene. Etter krav fra Nordisk Råd framla Nordisk Ministerråd til sesjonen en redegjørelse om et antall samnordiske initiativ og analyser. Det framkom at EU og de nordiske landene aktivt arbeider for at det skal bli enighet i København om en ambisiøs global klimaavtale som omfatter alle store land.

Etter en felles beslutning mellom de nordiske lands parlamentspresidenter og Nordisk Råds presidium, ble det arrangert et seminar i Stortinget i november 2007 for parlamentenes fagkomiteer på temaet "Climate Changes and Energy Issues".

3.1.2 Nordisk Globaliseringsforum

Nordisk Råds arbeidsprogram for 2007 hadde overskriften "Att möta globaliseringen tillsammans". Følgelig var globaliseringens utfordringer og muligheter fortsatt et høyt prioritert område. Også statsministrene engasjerte seg i spørsmålet og ba Nordisk Ministerråd avsette inntil 60 MDKK på sitt budsjett for ulike globaliseringsinitiativ for 2008. I april 2008 arrangerte de nordiske statsministrene et nordisk globaliseringsforum ved Riksgrensen i Sverige. Nordiske politikere med statsministrene i spissen møtte der representanter for næringsliv, forskning, utdanning, innovasjon og frivillige organisasjoner. Hensikten var å inspirere nordiske politikere til en felles utforming av nordiske initiativ på globaliseringsområdet. Tilsvarende møter kommer heretter til å avholdes årlig.

3.1.3 Nytt nordisk forum for grensehinderarbeidet

Etter at Presidiet på sitt møte i april 2007 vedtok en framstilling om at Ministerrådet i samarbeid med Nordisk Råd bør innstifte en nordisk samordnet for grensehinderspørsmål, besluttet statsministrene under sesjonen at det skulle dannes et nytt forum for grensehinder. Et antall hinder skal undersøkes hvert år, og de nordiske land skal i fellesskap forsøke å finne løsninger på problemene. Arbeidet ledes av ambassadør Ole Norrback fra Finland, og den norske representanten er Bjarne Mørk-Eidem. Forumet har som oppdrag å identifisere grensehinder, prioritere blant disse og forankre utvalgte grensehinderproblemer i sine respektive regjeringer, samt få hjelp fra sine nasjonale myndigheter og ministerier til å utarbeide konkrete løsningsforslag på problemene. Forumet skal rapportere direkte til statsministrene én gang pr. år. Ordningen skal vurderes etter tre år.

3.1.4 Ålandsdokumentet – en sterkere posisjon for de selvstyrte områdene i det nordiske samarbeidet

Etter at Færøyene søkte om fullt medlemskap i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd har spørsmålet om de selvstyrte områdenes stilling i det offisielle nordiske samarbeidet blitt diskutert og utredet i ulike fora. En kartlegging – som analyserer de selvstyrte områdenes stilling og arbeidsmuligheter i det nordiske samarbeidet – er blitt framlagt. Ved sesjonen i 2007 tok man en formell beslutning vedr. det såkalte Ålandsdokumentet, som gir de selvstyrte områdene økt innflytelse innen det nordiske samarbeidet uten endringer i Helsingforsavtalen. I Nordisk Råds arbeid deltar Færøyene, Grønland og Åland på like fot som fullverdige medlemmer, mens man i Ministerrådet kan delta på møtene, men kan ikke votere ved avstemninger.

3.1.5 Nordisk kulturpolitikk

Kultur er et viktig profileringsområde innen det nordiske samarbeidet. Under det seneste året har kulturområdet gjennomgått et større reformarbeid som innebærer at en rekke kulturinstitusjoner har blitt nedlagt. Gjennom året har de nye arbeidsformene med tidsbegrensede programmer startet innen rammen for programsekretariatet "Kulturkontakt nord". Reformen skal gjøre det mulig å fordele mer ressurser direkte til kulturfeltets aktører.

3.1.6 Norden som ledende kunnskaps- og kompetanseregion

Den fellesnordiske satsingen på utdanning og forskning skal fremme landenes konkurransevne. Norden skal være en foregangsregion for kompetan-

seutvikling og forskning med tyngdepunkt å utvikle de menneskelige ressursene.

3.2 Nordisk Råds arbeidsprogram for 2008

Ved Nordisk Råds sesjon høsten 2007 vedtok Rådet et program for 2008 under tittelen "Å møte forandringer". Hensikten med programmet er at de nordiske land skal fange opp de muligheter som et forsterket nordisk samarbeid gir i en globalisert verden, og viderefører i stor grad de spørsmål som ble formulert i programmet for 2007. Tre sentrale temaer er fortsatt prioritert: grensehinderproblematikk, klima- og nordområdene, samt globaliseringsproblematikk. Nordisk Råd kommer i samarbeid med de nordiske lands regjeringer å følge nøye utviklingen av grensehinder i Norden, samt hindre at det oppstår nye som følge av ny nasjonal lovgivning og implementering av EU-direktiv.

Nordisk Råd vil fokusere på planleggingen av FN's klimakonferanse i 2009 i København for å sikre nordisk koordinering og at nødvendige beslutninger med tanke på klima og miljø kan vedtas på møtet.

Nordisk Råd vil fortsatt spille en aktiv rolle i Østersjø-samarbeidet, i Vestnorden, i Arktis og Barents-samarbeidet, samt å være aktiv i samarbeidet i forhold til Europaparlamentet.

De nordiske landene står sterkt på noen områder i den globale konkurransen og disse kan best utnyttes på det globale markedet gjennom en koordinert strategisk felles nordisk innsats. I programmet fokuseres det bl.a. på sentrale næringspolitiske vilkår i forhold til den globale utfordringen.

Presidentskapet i Nordisk Råd i 2008 innehas av Finland gjennom Erkki Tuomioja.

(Arbeidsprogrammet er gjengitt i vedlegg 2)

3.3 Stortingsdebatt om Nordisk samarbeid

Den 23. oktober 2007 diskuterte Stortinget Innst. S. nr. 9 (2007–2008) fra utenrikskomiteen om Nordisk samarbeid, jf. St.meld. nr. 41 (2006–2007) Nordisk samarbeid, og Innst. S. nr. 8 (2007–2008) fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd for 2. halvår 2005–1. halvår 2006, jf. Dokument nr. 21 (2006–2007). Saksordfører Marit Nybakk (A) påpekte at det nordiske samarbeidet for tiden synes å være inne i en veldig dynamisk periode, enten det dreier seg om Ministerrådets arbeid, om Regjeringens aktive utenrikspolitikk eller om parlamentarikersamarbeidet i Nordisk Råd.

Det økende nordiske samarbeidet er godt fokusert i forhold til Norges nordområdepolitikk: politisk dialog, næringslivssamarbeid, felles arenaer og nettverk for forskning og kompetanseutvikling og utenriks- og forsvarspolitikk. Nybakk minnet om at Norge for tiden har formannskapet i Arktisk Råd og i Den arktiske parlamentariske komité. På grunn av sin

sammensetning er disse organene helt vesentlige for å håndtere klimautfordringene i arktiske områder. Det er viktig å ha med parlamentarikere også fra land som Canada og USA når det gjelder utviklingen av de foruroligende klimaendringene for miljøet i arktiske områder, mente Nybakk.

Nybakk trakk fram den nye nordlige dimensjonen, som trådte i kraft 1. januar 2007. Betydningen av at Norge, Island og Russland nå deltar som likeverdige partnere med EU i Den nordlige dimensjon kan ikke overvurderes. I dette arbeidet bør også Barentssamarbeidet og bilateralt samarbeid mellom Norge og Russland trekkes inn.

Nybakk syntes nyordningen med et nordisk toppmøte under Nordisk Råds sesjon skapte en interessant debatt. Temaet om "Utvikling av Norden som global vinnerregion" fokuserte på den nordiske velferdsmodellen som en viktig konkurransefaktor for vekst og næringsutvikling, og man la også stor vekt på forskning og innovasjon på akkurat dette toppmøtet. Avslutningsvis understreket Nybakk betydningen av nordisk samarbeid for å bekjempe trafficking og prostitusjon. Det er nødvendig med felles nordiske tiltak overfor de land som er leverandører avprostituerte til Norden. Dette samarbeidet må også gå nye veier. EU må i mye sterkere grad enn i dag sørge for felles bestemmelser og tiltak i de enkelte medlemsland. Vi må komme dette til livs, med alle de virkemidler vi har til rådighet også i det nordiske samarbeidet. Så ære være representantene i Nordisk Råd for de initiativene som der er tatt for å bekjempe trafficking, avsluttet Nybakk.

Karin S. Woldseth (FrP) sa at nordisk samarbeid er viktig, og det samarbeidet som foregår mellom Norden og nabolandene både i øst og nordvest, er viktig for å kunne bygge nettverk og for å dele kompetanse. Likevel er det vel de mer nærliggende sakene, bokstavelig talt, som man først bør ta tak i og få orden på. Dette gjelder grensehinder, som jo tukler det til for folk flest, uttalte hun. Men det er godt å se at nordisk politisamarbeid fungerer, og at man har greid å få til et ubyråkratisk og velfungerende samarbeid i kampen mot trafficking og organisert kriminalitet, sa Woldseth. Hun syntes imidlertid det måtte være lov å sette spørsmålsteget ved alle arbeidsgruppene i Nordisk Råd. Hva konkret får Norge og Norden tilbake fra alle disse arbeidsgruppene? Hun opplyste også at Fremskrittspartiet i løpet av året kommer til å fremme et forslag om en vedtektsendring slik at man ikke lenger krever at det skal være fem medlemmer fra tre forskjellige land, men at det holder med fem medlemmer, for at man skal kunne danne en nordisk partigruppe.

Inge Lønning (H) noterte med tilfredshet at utenrikskomiteens innstilling denne gang er enstemmig. Han påpekte at det etter hans syn er så mange uutnytt-

tede muligheter i det nordiske samarbeidet. Hvorledes skal man få det til at disse utnyttede mulighetene virkelig blir tatt tak i og blir realisert? Det er der den store utfordringen ligger, både når det gjelder regjeringssamarbeidet mellom de nordiske land, og når det gjelder det parlamentariske samarbeidet mellom de nordiske land. Både innen samferdselsområdet, kulturpolitikken og forskning og utdanning er det åpenbart muligheter som roper etter å bli utnyttet til beste for befolkningen i Norden.

Lønning mente at det regionale aspekt og forholdet til våre nærområder i øst er en stadig viktigere del av det nordiske samarbeid, og viste eksempelvis til de positive erfaringene man hadde høstet etter det avholdte seminaret med politikere fra Hviterussland. Det nordisk-baltiske samarbeid har et potensial i seg når det gjelder å bidra til å løse opp de aller mest fastlåste situasjonene i våre egne nærområder. Han la til at det selvfølgelig hadde det vært enda lettere å utnytte den politiske tyngdekraft i det nordiske samarbeid dersom alliansetilknytningen og samarbeidstilknypningen innenfor NATO og EU hadde vært den samme for alle de nordiske land. Det ville i gitte situasjoner ha gitt den nordiske stemme en politisk gjennomslagskraft som den i dag ikke har.

May Hansen (SV) trakk fram noen områder som Sosialistisk Venstreparti mener er særlig viktige i vårt samarbeid i Nordisk Råd – utdanning og forskning, nordområdene, klima og miljø og ikke minst bekjempingen av trafficking og prostitusjon. Sosialistisk Venstreparti er for det første fornøyd med at et felles nordisk masterprogram, Nordic Master Program, etableres nå med første studentopptak høsten 2008. For det andre er det viktig at Norge drar Norden inn i et arbeid med en offensiv nordområdestrategi. Norden har formannskapet i Arktisk Råd fram til 2013, og det lederskapet bør brukes godt, ikke minst til å ha klimaendringer og miljøgifter i nordområdene kontinuerlig på dagsordenen, uttalte May Hansen.

Dagfinn Høybråten (KrF) poengterte at nordisk samarbeid handler om det kulturelle fellesskapet, den store samhandel, den økonomiske kontakt, den geografiske nærhet og den åpenhet vi har for hverandre. Det er stor bredde i det nordiske samarbeidet. Det er mulig det er for mange arbeidsgrupper, men det er et stort mangfold i samarbeidet – og det er bra. Desto viktigere blir det å holde fokus på de sentrale utfordringene og spisse innsatsen inn mot dem, mente han. Vi trenger et nordisk samarbeid som tar tak i globaliseringens utfordringer, analyserer dem og skaper en vilje til å møte disse utfordringene i fellesskap.

Høybråten mente at det nordiske samarbeidet har en viktig tid akkurat nå, fordi de sist tilmeldte EU-land har fått en modenhet i sin EU-status som gjør at

de åpner seg mer for det nordiske samarbeidet igjen, og ikke minst fordi det sikkerhetspolitiske og forsvarspolitiske samarbeidet er brakt inn i Nordisk Råd og i Nordisk Ministerråd på en helt annen måte enn før. Det som før var uhørt, er nå blitt en selvfølgelig del av dagsordenen.

Vi trenger et solidarisk Norden hvis Norden skal være en global vinnerregion, men vi blir først en vinnerregion når vi bruker vår materielle rikdom og vår intellektuelle kapital til å bekjempe verdens fattigdom, sa Høybråten, og henledet oppmerksomheten til en merknad i utenrikskomiteens innstilling vedrørende framtiden til det nordiske utviklingsfondet. Han ba den nordiske samarbeidsministeren om å svare på den utfordringen som en samlet komité gir Regjeringen, om å redegjøre for hvorfor man har gått inn for å legge ned dette utviklingsfondet, som kanskje er ett av få uttrykk for et nordisk samarbeid om solidaritet med verdens fattige.

Dagfinn Sundsbø (Sp) sa at det unike ved det nordiske samarbeidet er det høye fokus det har på forhold som angår våre innbyggere i deres daglige liv. Arbeidet med å avskaffe grensehindre er et godt eksempel på det. Fra parlamentarisk side er det behov for å følge videreføringen av arbeidet med å fjerne grensehindre nøye. Mange opplever at ulike forhold knyttet til skatt, sykdom, pensjonsrettigheter o.l. blir praktiske hindringer myndighetene er lite villige til å gjøre noe med. Sundsbø trakk fram fedrenes manglende selvstendige rett til pappapermisjon som ett eksempel. Når mor verken bor eller arbeider i Norge, har den svenske, danske eller finske arbeidstakeren i Norge ikke rett til noen pappapermisjon. Han opplyste at problemstillingen er dokumentert og oversendt til den aktuelle statsråd.

Sundsbø ga sin støtte til utviklingen av globaliseringsprosjektene, men det må likevel ikke bli slik at viljen til å satse på dette, slik en nå gjør bl.a. gjennom en sterk prioritering innenfor Ministerrådets budsjettammer, fører til en svekkelse av kunstneres, frivillige organisasjoners, studenters og utdanningsinstitusjoners muligheter for å realisere fellesnordiske tiltak.

Anne Margrethe Larsen (V) sa at i dagens Europa blir det stadig viktigere å tilhøre en region. Dette er spesielt viktig for Norge, som har valgt ikke å være medlem av EU. Betydningen av dette blir ikke mindre når vi vet at det nordiske samarbeidet kan bidra til å trekke EUs oppmerksomhet oppover mot nordområdene. For å kunne håndtere dette trenger man venner, og de finnes bl.a. her i Norden. Hun trakk også fram betydningen av å følge opp arbeidet både Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd har igangsatt i forhold til Hviterussland, spesielt med henblikk på å fremme menneskerettigheter og demokrati.

Statsråd Heidi Grande Røys sa at dei nordiske landa må vere med på å møte dei globale utfordringane der det gir nordisk nytte, men òg der vi best kan medverke. I kjølvatnet av debatten om globalisering på Nordisk Råds sesjon i fjor har Nordisk Ministerråd i den samanhengen vedteke å prioritere klima, energi og miljø, kunnskap og innovasjon, grensehindringar og profilering. Som eksempel på aktuelle konkrete samarbeidsområde nemde ho dei globale klimaforhandlingane, nye energiløysingar, koordinering og programmering av nasjonale forskingsinnsatsar – òg innanfor klima, energi og miljø – og ei styrking av nordiske innovasjonsmiljø. Dei nordiske statsministrane gav startskotet for ei rekkje ulike tiltak på møtet sitt i juni, og det skal rapporterast om status i arbeidet på statsministermøtet under sesjonen i neste veke. Det er positivt at statsministrane er direkte engasjerte i arbeidet, det viser den vekta dei nordiske regjeringane legg på denne verksemda, uttala den norske samarbeidsministeren.

Eit anna satsingsområde som no vert vidareført, er nedbygging av grensehindringar. Dei nordiske statsministrane vedtok i juni i år at dei kvart år på møtet sitt i samband med sesjonen skal få lagt fram ei utgreiing for grensehindringar som står att, og tiltak for å fjerne desse. Under arbeidet med årets utgreiing har pådrivarane innanfor sosial- og helseområdet og næringsområdet, som vart etablert under Noregs formannskap i fjor, kome med sentrale innspel til den finske formannskapet som har leia arbeidet.

Ho opplyste at det etter forslag frå Nordisk Råd er det no utarbeidd eit forslag til ny struktur for det samla grensehinderarbeidet. På bakgrunn av behovet for å ha sterkt fokus på sakene og ikkje minst for betre samordning av dei mange gode kreftene som arbeider med grensehindringar, skal det skipast eit nordisk grensehinderforum. I forumet skal det sitje ein nasjonal representant frå kvart av landa, og gruppa skal leiast av ein overordna samordnar som òg skal rapportere til landa.

Berit Brørby (A) understreket overfor samarbeidsministeren at alle partigruppene i Nordisk Råd mener at fagministrene må ta et betydelig større ansvar for å forme og prioritere sine budsjettområder, i tett samarbeid med parlamentarikerne i fagutvalgene i Nordisk Råd. Hun mente at den overskuddslikviditeten i Nordisk Ministerråds budsjett som landene nå får tilbake, burde vært ført videre inn i budsjettet i 2009 for å finansiere de ulike påleggene og initiativene som statsministrene kommer med.

Brørby påpekte at i tillegg til arbeidet med felles nordiske spørsmål har Nordisk Råd en viktig oppgave som brobygger, ikke minst fordi man har etablert viktige kontakter i land som Russland, de baltiske stater og andre land som strever med å bli reelle demokratier. Eksempelvis arrangerte Nordisk Råd for

første gang et møte med representanter fra den hvite-russiske opposisjonen og en representant fra Lukasjenkos styre for å bidra til dialog på tvers av regimer.

Avslutningsvis signaliserte Brørby at hun så positivt på synspunktet som representanten Karin S. Woldseth fremførte i sitt innlegg om at alle som deltar i Nordisk Råds arbeid blir definert som en parti-gruppe.

Hill-Marta Solberg (A) redegjorde i sitt innlegg om det arktiske samarbeidet, og pekte på at det bare er mulig å finne løsninger for en god framtidig forvaltning av Arktis gjennom internasjonalt samarbeid. Dialog og samhandling må ha stor plass i det arktiske samarbeidet, og de nordiske land må være pådrivere for dette. Vi trenger forpliktende avtaler som regulerer aktiviteten i et stadig mer åpent polhav, der både energiressurser og nye sjøruter blir lettere tilgjengelig. Dette påkaller internasjonale løsninger og ikke nye polarkappløp. Som parlamentarikere i Norden må vi ta ansvar for politiske svar på den innsikt vitenskapen og forskningen har gitt oss om hvordan Arktis nå endres som følge av den globale oppvarmingen, uttalte hun.

I debatten medvirket for øvrig Ivar Kristiansen (H), Heikki Holmås (SV), Gunn Olsen (A), Asmund Kristoffersen (A) og Bendiks H. Arnesen (A).

3.4 Spørsmål og interpellasjoner

Skriftlig spørsmål fra Svein Flåtten (H) til finansministeren om at pensjonister bosatt i og skattepliktige til f.eks. Sverige blir trukket 3 pst. trygdeavgift ved utbetaling av pensjon. NAV-utland informerer om at dette er i henhold til art. 33 i Rådsforordning 1408/71 i EØS-avtalen. Kan finansministeren bekrefte eller avkrefte at andre nordiske land ikke krever inn tilsvarende refusjoner av nordiske pensjonister bosatt og skattepliktig til et annet nordisk land? (19. mai 2008)

4. NORDISK RÅDS 59. SESJON 30. OKTOBER – 2. NOVEMBER 2007 I OSLO

4.1 Nordisk toppmøte

Finlands statsminister, Matti Vanhanen, åpnet nordisk toppmøte. Innledningsvis snakket han om de globale klimaproblemene og at man allerede kan se effekten av klimaforandringene. Han sa også at det er et globalt problem, og at det derfor krever en global løsning. FNs klimakonvensjon har satt rammene for den globale løsningen gjennom Kyoto-avtalen. Kyoto-avtalen er ikke noen endelig løsning på problemet, men heller første steget i en lang prosess. Avtalens første forpliktende periode er over i 2012, derfor gjelder det nå å ha fokus på å komme til enighet om hvordan vi skal fortsette det neste steget. Dette var ett av

hovedspørsmålene ved den store klimakonferansen på Bali. Han mente det er ytterst viktig at vi klarer å engasjere hele det internasjonale samfunnet i forhandlingene.

Videre talte Vanhanen om EUs klimapolitiske målsettinger. Som et overordnet mål får ikke den gjennomsnittlige temperaturøkningen overskride 2 grader Celsius. Dette gir oss en enorm global oppgave. Ifølge den fjerde IPCC evalueringsrapporten bør de globale utslippene av veksthusgasser minske innen de neste 10 til 15 årene og deretter reduseres med over 50 pst. innen 2050.

Vanhanen trakk fram Norden som pådriver i arbeidet med å minske utslippene av klimagasser, og mente også at Nordens kunnskaper innenfor energi-effektivitet, fornybar energi og miljøvern skal løftes frem og markedsføres mer effektivt. Norden og EU er ikke alene om å ta miljøproblematikken på alvor. Aldri før har miljøspørsmål blitt drøftet i så mange forskjellige forum, og heller ikke på et så høyt nivå som det nå gjøres. Vanhanen mente det er enda en grunn til at Norden bør gå foran som pådriver og støttespiller i den internasjonale forhandlingsprosessen. Grunnen til dette er at Sverige og Danmark kommer til å ha viktige internasjonale roller de neste to årene. København er vert for FN-klimakonferansen, samtidig som Sverige innehar EU-formannskapet.

Som første opposisjonsleder talte den svenske sosialdemokratiske lederen Mona Sahlin. Hun uttrykte stor enighet med Vanhanen, og påpekte at energisamarbeidet i Norden i form av et felles elektrisitetsmarked har kommet mye lenger enn mange andre steder i Europa. Dette delte elmarkedet må baseres i enda større grad på fornybare energikilder, og ikke minst mer energieffektivt, sa hun. Sahlin mente videre at Norden spiller en viktig rolle i klimadebatten, og at vi skal videreføre vår kunnskap og vårt initiativ inn i EU og FN for å nå de bindende internasjonale avtalene.

Statsminister Geir H. Haarde sa at Island har satt som mål å redusere utslippene med 50–75 pst. innen 2050. Grunnen til at Island ikke har satt mål som går til 2020 er at fornybare energikilder allerede benyttes til all produksjon av elektrisitet og fjernvarme. Island undersøker for tiden mulighetene for reduksjon av utslippene fra samferdsel og fiskeriflåten. Island satser på å erstatte bruken av fossile brennstoffer, og ta en ledende posisjon ved innføring av mer klimavennlig teknologi. Utslipp fra tungindustri, hovedsakelig fra smelting av aluminium, utgjør en stor andel av de islandske utslippene. Men for hvert tonn aluminium er utslippene på Island likevel mindre enn halvparten av gjennomsnittet i global sammenheng. For kort tid siden lanserte man på Island verdens første prosjekt som går ut på å kondensere kuldiodisid og pumpe det ned i grunnfjellet, hvor det omdannes til mineraler.

Islands største bidrag til løsning på klimaproblematikken ligger sannsynligvis i eksport av teknologi og kunnskaper, ikke minst når det gjelder utnyttelse av jordvarme.

Haarde understreket at man ikke trenger bare en ny avtale om klimaspørsmål, det er også stort behov for praktiske løsninger på problemene. Det er akkurat her Norden kan gjøre seg gjeldende, ikke bare landene hver for seg, men samlet.

Representanten for det grønlandske landsstyre, visestatsminister Aleqa Hammond, bemerket at den grønlandske reaksjon på anerkjennelsen av klimaendringer har ført til to hovedkonklusjoner. For det første vil Grønland satse hardt på utvikling av vannkraft som erstatning for fossilt brennstoff. For det andre må vi ta klimaendringer med i våre planer når vi bygger, når vi etablerer ny infrastruktur og utvikler nye næringsmuligheter, uttalte hun.

Siv Jensen, partileder i Fremskrittspartiet, advarte mot kun å lytte til dem som roper høyest, og derfor som konsekvens ende opp med å gjennomføre store tiltak som ikke er tilstrekkelig gjennomtenkt. Norden må gå foran som konstruktiv miljøforkjemper, med fornuftige tiltak, men vi må legge vekt på at vi får størst mulig utbytte av de økonomiske midler vi tar i bruk, sa hun. En målsetting kan være at Norden skal bli uavhengig av import av kullkraft, som er marginalprodusenten av kraft i det europeiske kraftmarkedet. Dersom Norge påtok seg et større ansvar som kraftnasjon, ville våre gassressurser kunne bidra til et mer miljøvennlig Norden der gass erstatter kullkraft. En mer offensiv satsing på gasskraftverk ville også bidratt til å kunne utvikle flere ulike pilotanlegg for CO₂-renseteknologi. Norges satsing på renseteknologi blir kuppet av utenlandske selskaper, fordi man har organisert dette slik at norske selskap ikke rekker å være med. Siv Jensen mente at Norden må jobbe for å utvikle et felles nordisk marked for grønne sertifikater. Et slikt marked kan også bli et forbilde for EU.

Jensen understreket at miljøkampen ikke må handle om hvem som gjennomfører de mest dramatiske tiltakene, men hvem som gjør de mest fornuftige grepene. Forsøk på denne typen nasjonale konkurranser må ikke skygge for forståelsen og erkjennelsen av det store bildet, avsluttet hun.

Fredrik Reinfeldt, statsminister i Sverige, sa at FNs klimatoppmøte har ført sammen verdens kunnskap og fått oss til å innse at miljøforandringene virkelig skjer og at de må tas på alvor. De må møtes med tiltak som begrenser den globale oppvarmingen til de to grader som veldig mye av vår politikk nå utformes for å klare. Vi vet dessuten at kostnadene for å håndtere klimaproblemet er lavere enn fryktet, samtidig som mye av teknologien som trengs allerede finnes. En bør notere seg at mye av investeringene kommer til å skje i utviklingsland, der man regner med at 86

pst. av investeringene kommer fra private aktører. Spørsmålet er hvordan man skal påvirke de private aktørene slik at de tar miljøhensyn.

Jóannes Eidesgaard, Færøyenes lagmann, så frem til klimakonferansen i København i 2009, og håpet de store internasjonale aktørene som USA, Kina, India og Brasil vil delta på tilfredsstillende vis. En viktig utfordring er derfor å medvirke til at disse nasjonene blir med. Samtidig må vi vise at det er handling bak vår ambisiøse klimapolitikk. Norden må selv leve opp til de internasjonale krav. Og vi må gå foran når det gjelder utvikling og utprøving av ny teknologi, uttalte han. Han minnet videre om at åpningen av nye seilingsruter i Nordøstpassasjen og i Nordvestpassasjen ikke bare vil føre til en logistisk revolusjon, men også at de vestnordiske farvann vil bli brukt av en stor del av verdens skip på både godt og vondt. Det er viktig at det nordiske samarbeidet setter i gang med forberedelser til en strategi for Nord-Atlanteren med det formål å opprette et internasjonalt regime for Nord-Atlantisk gjennomseiling. Et slikt initiativ vil kunne inngå i IMO-regi med bakgrunn i felles nordisk initiativ, sa Eidesgaard.

Lasse Wiklöf, samarbeidsminister fra Åland, tok opp Østersjøens tilstand, og sa at Åland har strammet opp eget regelverk for å feie for egen dør og få litt bedre samvittighet.

Statsminister Jens Stoltenberg sa at diskusjonen viser at Norden kan spille en rolle fordi man er enig om den viktigste strategien, arbeidet for en internasjonal klimaavtale. Norden er enig om at en slik ny avtale må være mer ambisiøs enn den eksisterende Kyoto-avtalen, og vi er også enige om at vi må unngå mer enn to grader global oppvarming, at vi må ha tallfestede forpliktende utslippsreduksjoner, at flere land må med, som for eksempel USA, men også fattige land, Kina, India, Brasil, Sør-Afrika og mange andre land må med for at det skal bli en effektiv avtale, sa den norske statsministeren. Norges vurdering er at skal man lykkes i å få med de fattige land i en avtale, må man ikke bare appellere til deres ansvar for å ta en del av belastningene med å løse verdens klimaproblemer, men man må også bidra økonomisk. Rike land må betale for sine egne utslippsreduksjoner, men må også betale deler av u-landenes regninger. Det er fordi den rike verden har hovedansvaret for de utslipp som har funnet sted gjennom mange år, helt siden den industrielle revolusjon, uttalte Stoltenberg.

Den andre grunnen til at vi kan spille en rolle er at vi har særskilte oppgaver framover mot 2009. Danmark skal være vertskap for det store klimamøtet, der vi håper på en avtale. Sverige vil ha formannskapet i EU. Den tredje grunnen til at Norden kan spille en rolle, er at det er i nordområdene vi kommer til å se de største endringene i temperaturen. Norge skal ta

sin del av ansvaret. Vi har formulert ambisiøse mål. Ingen vet hva det koster å unngå klimaendringer, men det vi vet, er at kostnadene ved å la være er vesentlig større, både de moralske, de politiske og de økonomiske. Norden kan spille en rolle. Dette møtet har vist at vi har en felles tilnærming og et felles ønske om å spille den rollen i det internasjonale klimaarbeidet, avsluttet Stoltenberg.

4.2 Generaldebatt

Sveriges statsminister Fredrik Reinfeldt presenterte Sveriges formannskapsprogram for Nordisk Ministerråd 2008. Nøkkelordene for programmet er konkurranse, klima, kreativitet og koordinering. Vedrørende klimadelen understreket Reinfeldt viktigheten av nordisk samvirke for å oppnå en sterk internasjonal klimaavtale ved toppmøtet i København i 2009.

Samarbeidsminister Heidi Grande Røys takket Nordisk Råd for et godt samarbeid i året som var gått. Hun tok spesielt opp to saker: nordområdene med Nordvest-Russland og den nordiske velferdsmodellen. Nordvest-Russland og nordområdene var kanskje den viktigste saken under det norske formannskapet i 2006, og det er positivt at dette sakskomplekset nå er solid forankret i Nordisk Ministerråd, uttalte hun. Hun trakk også fram den nordiske velferdsmodellen, og sa det var viktig å bruke den som et langsiktig utgangspunkt og bærekraftig standpunkt for videreutvikling av den innsatsen som nå skal starte særlig i lys av globaliseringsarbeidet.

Rolf Reikvam, talsperson for Den venstresosialistiske grønne gruppen, uttalte at den største trusselen mot menneskeheten er klimautfordringene. Vi kan ikke fortsette nåværende politikk med bruk av fossilt brensel og store utslipp av karbon, sa han og mente at det er nokså stor grad av enighet om målene for klimapolitikken. Men når man kommer til handling og handlingsplaner, blir det mer diffust, uklart og også mer uforpliktende. Det er grunn til å være urolig over og uenig med den finske regjeringens satsing på kjernekraft, sa Reikvam. Han la til at det nordiske samarbeidet er inne i en god utvikling med større oppmerksomhet og engasjement rundt regionalt samarbeid.

Dagfinn Sundsbø, Midtengruppens talsperson, sa at partigruppen er sikre på at folk i Norden stiller seg fullt ut bak det fokus nordiske politikere gir klima og miljøspørsmål på denne sesjonen. Han registrerte med tilfredshet at det svenske formannskapet vektlegger nordisk samarbeid i polarforskning. Han understreket også støtte til de tiltak som ligger i formannskapetets program, om å støtte utviklingslandene i deres energipolitiske utfordringer.

Midtengruppen var også tilfreds med at det under det finske formannskapet er arbeidet videre med

grenshinderspørsmål gjennom utnevning av en "særskilt bemyndiget person, som foreslås å få sitt mandat direkte fra statsministrene, med oppgave på et fokusert sett fremme arbeidet med å fjerne nordiske grensehindre". Norden som global vinnerregion er en utmerket nysatsing som har sterk støtte fra Midtengruppen. Når vi for senere år har sagt at finansieringen skal skje innenfor de ordinære rammene for Ministerrådets budsjett, vil jeg understreke betydningen av at det gjøres på en slik måte at vi opprettholder engasjementet og innsatsen innenfor kultur- og utdanningsområdet.

I generaldebatten deltok ellers fra Norge Asmund Kristoffersen, Sigrun Eng og Bendiks H. Arnesen.

4.3 Klimaendringer

Klimaendringer ble også er et viktig tema under sesjonens saksdebatter. Finnlands miljøvernminister Kimmo Tiilikainen redegjorde for Ministerrådets nordiske initiativer i forkant av klimakonferansen i København i 2009. I all hovedsak dreier det seg om samordning av nasjonal politikk og en rekke aktiviteter som skal bidra til å spre kunnskap om og sette lys på klimaendringene. Ha ba Nordisk Råd støtte aktivitetene.

Miljøminister Andreas Carlgren fra Sverige la vekt på Norden som pådriver i klimapolitikken i EU og andre internasjonale fora. Han framholdt at samarbeid er viktig både for å redusere utslipp av klimagasser men også for å legge press på land som ikke ser klimaendringene som en stor trussel. Carlgren understreket også de rike landenes ansvar for å ta en stor del av byrden med å redusere klimautslippene.

Ivar Kristiansen (H) trakk fram at bekjemping av klimaendringene må ha førsteprioritet i det nordiske samarbeidet. Det må jobbes hardt og alle nordiske politikere må bruke sin innflytelse i alle fora de opptrer. Han understreket at Norden må være god på hjemmebane for å bli god på bortebane i klimapolitikken.

Under diskusjonen om medlemsforslag om nordisk oppfølging av Stern-rapportens anbefalinger innledet Asmund Kristoffersen (A), Miljøutvalgets talsperson, med å berømme det høye politiske ambisjonsnivået i Norden innen klimapolitikk. Han tok til ordet for å bruke enigheten og ambisjonsnivået klart og tydelig; Dersom vi gjør noe tydelig i Norden, vil verden lytte til oss selv om vi er små. Hovedbudskapet var å gi full støtte til FN for at organisasjonen skal være den bærende kraft for klimaavtaler i framtiden.

Medlemsforslag om bærekraftig energipolitikk uten atomkraft ble lagt fram av Ilkka Kantola (Finland), Miljøutvalgets talsperson, og han presenterte en delt innstilling fra utvalget. Skillet gikk mellom de som ønsket å ta initiativ til et forbud mot framtidig utbygging av atomkraft, og de som mente det ikke blir

mulig å produsere nok kraft i framtiden uten atomkraft. Asmund Kristoffersen presiserte at det er et nasjonalt anliggende hvilke energikilder et land velger å utbygge.

4.4 Utenriksministrenes og forsvarsministrenes redegjørelse

Finlands utenriksminister Ilkka Kanerva presenterte utenriksministrenes redegjørelse. Globaliseringen har vært et sentralt tema i det finske formannskapsprogram for Nordisk Ministerråd, noe som også har preget dagsorden for de nordiske utenriksministre. Samnordiske tiltak for hovedsaker som klimaendringer, bærekraftig utvikling av miljøet og helse-tjeneste har vært sentrale. Likeledes har vært drøftet det nordiske samarbeidet i FN's fredsbevarende virksomhet. Innen krisehåndtering finnes to sentrale element i det nordiske konseptet: det militære og de sivile bistandskomponenter. Vern av rettsstaten, demokratiet og de menneskelige rettigheter og et kvalitativt og kvantitativt bærekraftig utviklingssamarbeid er sentrale element i det nordiske varemerket. Et samordnet konsept for hele nordlige Europa skulle etter Kanervas oppfatning styrke regionens politiske og økonomiske rolle i Europa. Kanerva pekte spesielt på de internasjonale problemer med den økende illegale innvandring, for eksempel fra Irak som krever brede samarbeidstiltak.

I den etterfølgende debatt ble det vist til forskjellene mellom Norge, Sverige og Finland som samarbeider i en felles stridsgruppe, mens Danmark opererer i andre risikoområder. Fra den konservative gruppen ble det vist til Russland med alt større stormaktsambisjoner, militært og politisk, og gruppen spurte om dette Russland var en felles nordisk utfordring. Kanerva repliserte at et nært samarbeid med Russland er ønskelig. Den sosialdemokratiske gruppen tok opp spørsmålet om Iran, om hvilket det finnes en enighet om at FNs og IAEAs resolusjoner skal vektlegges.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre fremholdt at de nordiske land opplever en dynamikk og økt oppmerksomhet om sine områder som er historisk, for eksempel klimaendringer som er synligst i de arktiske strøk; oppmerksomheten om den fornybare fiske-ressursen; Barentsregionen som en ny energiprovins i Europa med internasjonale interesse; økt transport fra Østersjøen og fra Barentshavet; oppmerksomheten om Nordpolen og Arktis; Russlands utvikling. Profil og nærvær; de regionale samarbeidsordningene som Arktisk Råd, Barentssamarbeidet og Østersjøsamrådet. De nordiske land må gripe disse mulighetene og vise politisk vilje til å fornye samarbeidsordningene, men også gå videre og skape nye.

Støre pekte på at en overbygging for dette samarbeidet kunne være Den nordlige dimensjon i EU hvor

EU, Island, Russland og Norge deltar. De nordiske land kan fordype samarbeidet på de områder hvor det er mulig å arbeide sammen. Eksempler her er samarbeid i Nord-Atlanteren mellom Norge, Island og Danmark eller samarbeid i nordskandinavisk perspektiv som berører østersjø-, barents- og arktiske spørsmål. NATO-landet Norge kan arbeide tett med EU-landene Sverige og Finland uten at det er kontroversielt. Støre fremholdt at de nordiske land må leve med "en variabel geometri", samarbeide i dybden på noen områder, men at de nordiske land hele tiden kommer sammen i femlandskretsen.

På spørsmål fra Ole Stavad, Danmark, om det trilaterale samarbeid i nord er åpent for Island og Danmark, bekreftet Støre at det var tilfelle.

Den svenske samarbeidsminister Christina Husmark Pehrsson redegjorde i den svenske forsvarsministers fravær for de nordiske forsvarsministrers arbeid under året. En av de viktigste sakene under året var å utvikle den nordiske evnen til felles fredsbevarende innsatser. Nye muligheter for samarbeid diskuteres kontinuerlig. Forberedelsene for den nordiske stridsgruppens beredskapsperiode i EU i 2008 hadde fortsatt i 2007. Arbeid har pågått for å styrke Nordcaps som forum for nordisk samarbeid i internasjonale innsatser. Det er behov for økt samvirke mellom militære og sivile aktører for å kunne møte dagens konflikter og få så stor effekt av internasjonale innsatser som mulig. Mulighetene for en felles opptreden for FNs sikkerhetsråds resolusjon 1325 om å øke kvinners deltakelse i konfliktarbeid, har vært diskutert. Et annet viktig område har vært den nordiske og nordisk-baltiske samarbeid innen sikkerhetssektorreform i tredjeland. Samarbeidet mellom de nordiske forsvarsmaktene har økt i 2007.

4.5 Spørretime med samarbeidsministrene

Spørretimen med samarbeidsministrene er et fast innslag på Nordisk Råds sesjon, og det er åpent for medlemmene å ta opp det de selv finner viktig. Det ble stilt 15 spørsmål. Samarbeidsminister Heidi Grande Røys representerte den norske regjeringen. Her er gjengitt spørsmål som berører Norge.

Rolf Reikvam (SV) spurte den finske og svenske samarbeidsminister om de er villige til å støtte norsk CO₂-rensing i EU, da EU er noe skeptisk til denne teknologien.

Samarbeidsminister Cristina Husmark Pehrsson (Sverige) kunne ikke svar direkte på dette, og den finske samarbeidsministeren Jan Vapaavuori valgte ikke å ta ordet.

Janne Seurujärvis (Finland) spurt Grande Røys om hva hensikten med importtillatelse og toll på finsk reinkjøtt til Norge er. Grande Røys svarte med at tematikken ligger til Landbruksdepartementet,

men at det vil bli sett på i sammenheng med grensehindrenger.

Lisbeth Grönfeldt Bergman (Sverige) tok opp problemet med at nordiske borgere som flytter til Norge med en handikap-utstyrt bil må betale toll, moms og registreringsavgift på denne. Det er dyrt og tar lang tid. Hun ville vite hva regjeringen gjør for å endre denne praksisen. Samarbeidsminister Grande Røys noterte spørsmålet og ville ta det opp med rette regjeringskolleger.

Jan Lindholm (Sverige) stilte spørsmål til Norges og Sveriges regjeringer om hvilke planer de har for å utbedre toglinjen mellom Stockholm og Oslo, slik at det kan bli et hurtigtog. Samarbeidsminister Heidi Grande Røys kunne svare at det jobbes med dette for at toget skal kunne avløse flytrafikken på den strekningen.

Jessica Polfjärd (Sverige) tok opp rypejakt i grenseområdene mellom Norge og Sverige og lurte på om regjeringen i Norge kan gjøre noe for å minske trykket på jaktstarten i Sverige som starter to uker før Norge. Samarbeidsminister Grande Røys lovet å komme tilbake med et skriftlig svar etter sesjonen.

Hans Wallmark (Sverige) ville høre om Norges regjering kan gjøre mer for å integrere unge nordboere som jobber i Norge i det norske samfunnet. Samarbeidsminister Grande Røys opplevde at svensker som jobber i Norge er veldig godt tilpasset, men hvis det formuleres områder hvor det er behov for tiltak ville hun gjerne ha innspill på dette.

Monica Green (Sverige) spurte om permisjons- og trygdeordninger for par hvor de kommer fra forskjellige nordiske land. Eksempelet er en norsk mann og svensk kvinne med et barn bosatt i Norge. Han får ikke ta ut permisjon til å være hjemme med barnet fordi hun ikke er medlem av Folketrygden. Samarbeidsminister Heidi Grande Røys viste til forskjellige regelverk i Norge og Sverige og at det nå skal opprettes et grensehinderforum. Denne type spørsmål vil bli sett på der.

4.6 Velferden i Norden

Under dette dagsordenspunkt fremla Nordisk Ministerråd fire redegjørelser: Om ny institusjonsstruktur på det sosial- og helsepolitiske området (Dokument 22), om integrering av likestilling i det nordiske samarbeidet (Dokument 11), om det alkoholpolitiske samarbeidet i Norden (Dokument 12), om konsumentpolitisk handlingsprogram (Dokument 13) og orientering om samarbeidsprogrammet på konsumentområdet 2005–2010.

Helse- og omsorgsminister Sylvia K. Brustad innledet på temaet Velferden i Norden, med en redegjørelse om forslag til ny institusjonsstruktur på det nordiske sosial- og helsepolitiske området; en ny struktur bestående av to institusjoner, den ene med

fokus på folkehelseområdet og den andre med fokus på det sosialpolitiske området. Ifølge forslaget vil Nordiska Högskolan för folkhälsevetenskap bevares som institusjon med virksomheten plassert i Göteborg. Nordiska samarbeidsorganet for handikapfrågor, Nordiska programmet för utveckling av social service, Nordisk Uddannelsessenter for Døvblindepersonale og Nordisk Center för alkohol och drogforskning er foreslått slått sammen til én institusjon, med nytt navn og nytt styre, med hovedsete i Stockholm. Det foreslås videre at Nordisk institutt for odontologiske materialer forblir en egen institusjon, men endres til et eget nordisk samarbeidsorgan. Den fremtidige statusen blir besluttet av sosial- og helseministrene juni 2008. De statistiske komiteene, NOMESKO og NOSOSKO, beholdes som nordiske samarbeidsorganer. Sosial- og helsemyndighet i Norden foreslås endret til et internettbasert nyhetsblad. Den nye strukturen vil tre i kraft den 1. januar 2009.

Barne- og likestillingsminister Manuela Ramin-Osmundsen kommenterte det likestillingspolitiske samarbeidet i Norden, og mente det var beklagelig at kun halvparten av ministerrådene har integrert kjønns- og likestillingsperspektivet etter strukturendringen og moderniseringsarbeidet som startet i 2005. Ramin-Osmundsen mente det må stilles tydeligere krav til at integrering av kjønns- og likestillingsperspektivet skal være med i alle deler av det nordiske samarbeidet. Vi må rapportere om aktiviteter som fremmer likestilling og mangfold, og vi må dele de positive erfaringene. Ramin-Osmundsen la til at likestillingen mellom menn og kvinner i Norden gjør oss til en global vinnerregion

Medborgerutvalgets talskvinne, Karin S. Woldseth, takket for redegjørelsen om det nordiske likestillingssamarbeidet, og var fornøyd med at det jobbes systematisk med dette både i Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd. Woldseth la til at det er nødvendig å fornye likestillingsdebatten i tråd med samfunnets utvikling, endringer og behov, og trakk frem eksempler ved barnefordelingsaker, yrkesvalg og utdanningsvalg hos kvinner og menn.

Helse- og omsorgsminister Sylvia K. Brustad var Ministerrådets talskvinne for det nordiske alkoholpolitiske samarbeidet. Brustad viste til ulike vedtak som Ministerrådet har fattet, statsministrenes initiativer til et felles nordisk alkoholpolitisk samarbeid og finansministrenes vedtak om en felles holdning overfor EU om alkoholbeskatningen. Skader ved bruk av alkohol står høyt på dagsorden i flere sammenhenger både i EU og WHO, og Brustad la til at mange land i WHO ser på det arbeidet som skjer i de nordiske land med stor interesse. Brustad viste til arbeidet med å redusere alkoholrelaterte problemer vil fortsette, og at det er viktig også å se dette i sammenheng med de øvrige

livsstils- og kostholdsrelaterte problemene som WHO arbeider med.

Gunn Olsen kommenterte den alkoholpolitiske redegjørelsen og sa seg fornøyd med den. Olsen la til at det er svært oppløftende at man nå mener at alkoholenes konsekvenser for den tredje part bør kartlegges i Norden. Olsen ga også honnør til kampanjen rettet til gravide om alkoholforbruk, initiert av den norske helseministeren. Olsen understreket at det er på tide at vi setter vårt største rusproblem på dagsorden, ikke med pekefinger, men med omtanke for dem som er skadelidende.

Den finske samarbeidsminister Jan Vapaavuori, besvarte Nordisk Råds etterlysning om hva som skjer med det nordiske konsumentssamarbeidet etter at ministerrådet for konsumentpolitikk ble nedlagt i 2005. Vapaavuori svarte at det nordiske konsumentssamarbeidet fortsetter i uformell regi, utenfor ministerrådet, og la til at Nordisk Ministerråd ikke planlegger å igangsette andre initiativer på områder, foruten de som er redegjort for i 2008-budsjettet. Noen statusrapport vil derfor ikke bli lagt frem, svarte samarbeidsministeren.

Medborgerutvalgets talsmann, Per Kaalund, viste til utvalgets bekymring over konsumentpolitikkenes vilkår i det nordiske samarbeidet. Kaalund sa at det nordiske konsumentssamarbeidet, dvs. muligheter for å styrke konsumentbeskyttelsen i Norden og å styrke konsumentenes frie valg, har hatt avgjørende innflytelse på nordiske borgeres hverdag. Stigende bruk av Internett og grenseoverskridende handel er to viktige utfordringer, som i tillegg til de tidligere prioriterte områder bør prege det nordiske samarbeidet, mente Kaalund.

Inge Lønning var presidiets talsmann på fremstilling 5/2006 rapport om samfunnssikkerhet. Lønning sa at presidiet var tilfreds med redegjørelsen for situasjonen og utviklingstendensene innenfor det nordiske lands samarbeid om samfunnssikkerhet og var tilfreds med at det i 2008 var planlagt en konferanse om temaet samfunnssikkerhet. Lønning var derimot ikke tilfreds med Ministerrådets håndtering av spørsmål om samfunnssikkerhet som sektorovergripende arbeid, hvordan dette kan integreres i det nordiske samarbeidet.

Kultur- og idrettsminister Stefan Wallin var Ministerrådets talsmann for rekommandasjon 14/2006 om styringsgruppe for håndtering om kulturell kompleksitet og fremme av sameksistens. Wallin understreket rekommandasjonens aktualitet og viktighet, og viste til forslagetets komplekse natur. Wallin viste til aktuelle pågående aktiviteter både nordisk og nasjonalt, herunder året 2008 hvor EU har interkulturell dialog som tema og hvor de tre nordiske EU-land forbereder forslag til nasjonale prosjekt. Wallin mente at Nordisk Kulturforum også kan være en arena og et

dialogforum for de spørsmål som forslaget reiser. Wallin avsluttet med at Ministerrådet vil fortsette behandlingen av forslaget og komme tilbake med forslag som konkretiserer rådets forslag.

Presidietts talsmann, Inge Lønning, ga uttrykk for en viss skuffelse over at Ministerrådet ikke hadde klart å besvare de tre konkrete ønskemålene som inngikk i rekommandasjonen. Lønning håpet at rekommandasjonen ville få en høyere prioritering i det fortsatte arbeid.

Medlemsforslag 1402/medborger om en ny undersøkelse av Scandinavian Star-ulykken fremmet av den Venstresosialistiske grønne gruppe ble behandlet under sesjonen. Medlemsforslaget var sendt på høring i de nordiske land og utvalget konkluderte, ut fra de svar som kom, at en ny undersøkelse ikke vil bidra til nye konklusjoner. Høringssvarene belyste også kompetansefordelingen mellom landene og viste til at det siden ulykken er vedtatt flere internasjonale regler for ulykker i sjøtransportsektoren. Medborgerutvalgets talsmann, Per Kaalund, la til at det i EU arbeides med et direktiv som også vil omfatte EØS-landene, om grunnleggende prinsipper for undersøkelser av ulykker i sjøtransportsektoren. Forslaget ble besluttet ikke vedtatt, mot reservasjon fra Venstresosialistiske grønne gruppe.

4.7 Forskning, innovasjon og utdanning

Til behandling lå følgende saker; ministerforslag om Norden – en ledende, dynamisk kunnskaps- og kompetanseregion, MR-US strategi for utdannings- og forskningsområdet 2008–2010 (B249/kultur), Ministerrådets redegjørelser om Nordplus rammeprogram 2008–2011, om Nordisk Ministerråd (Dokument 19), om eScience Strategy (Dokument 17), og om etablering av Nordisk Genressurscenter. I tillegg ble utvalgforslagene om Nordisk samarbeid om små håndtverksfag/kulturfag (A 1425/kultur) og medlemsforslag om strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid (A 1413/kultur) behandlet.

Den finske undervisningsministeren Sari Sarkomaa var Ministerrådets talsmann for strategien for utdannings- og forskningsområdet. Sarkomaa opplyste at strategien tar opp sentrale prioriteringer innen utdannings- og forskningssamarbeidet mellom de nordiske land og de selvstyrte områdene, og at den kompletteres blant annet av Nordforsks strategi og de ettårige virksomhetsplanene for de rådgivende gruppene i sektoren. Tyngdepunktet i strategien var ifølge Sarkomaa å få dialog mellom utdanningen og arbeidsmarkedet. Sarkomaa trakk frem det allsidige samarbeidet mellom nordiske universiteter og andre høyskoler, og ønsket å skape forutsetninger som forsterket dette samarbeidet. Ministeren viste til de samnordiske masterprogrammene som gode eksempler. Sarkomaa mente det var viktig å se på forsknings-

innovasjonspolitikken med et helhetssyn, hvor det tenkes nye produkter og tjenester, og hvor vi kan bidra til å skape nye arbeidsplasser og produksjon i Norden. Sarkomaa trakk frem både Nordplus-programmene og den nordiske språkdeklarasjonen som viktige bidrag for intensivt samarbeid mellom de nordiske land. Sarkomaa avsluttet med å trekke frem det velfungerende samarbeidet med de baltiske land og Russland, og ønsket et fortsatt og intensivt samarbeid med disse landene.

Rolf Reikvam var kultur- og utdanningsutvalgets talsmann, og mente strategien var god, tematisk, og prioriteringene forholdsvis tydelige. Reikvam mente at bl.a. den norske utdanningsdebatten i stor grad er påvirket av internasjonale komparative undersøkelser, og mente at de nordiske land ved kvalitetsmålinger av utdanningssystemene bør ta hensyn til at vi har et bredere kunnskapssyn, hvor vi blant annet vektlegger sosial kunnskap og kulturkunnskap. Reikvam tok til orde for et tettere forskningssamarbeid og ba ministeren si noe om mulighetene for å åpne de nasjonale forskningsprogrammene for forskere fra andre nordiske land. Sarkomaa besvarte dette med at strategien tar opp i seg ønsket om å utrede alle hindringene for nordisk samarbeid innen forskning, og at dette er aktuelt spørsmål som kan ses på nærmere.

Inge Lønning viste til mangeårig erfaring fra universitetssamarbeid i Norden, og understreket det komparative fortrinn vi har i Norden gjennom vårt språk- og kulturfelleskap. Lønning mente det var viktig at når man snakker forskning i Norden, ikke tenker på dette som et alternativ til videre internasjonalt forskningssamarbeid. Lønning la til at forskning i begrenset utstrekning kan eller skal styres politisk, men at det er en politisk oppgave å stimulere til kvalitativ god forskning, gode forskningsinstitusjoner og universiteter som holder toppkvalitet internasjonalt. Lønning la også til at kvaliteten i utdanningssystemene avhenger av dyktige, velutdannede, engasjerte og motiverte lærere, og mente at øvrige nordiske land har et læringspotensial i forhold til Finland, som har klart å opprettholde lærernes status i sosialt henseende.

Den finske undervisningsministeren Sari Sarkomaa redegjorde også for den nye fireårige Nordplus-programperioden 2008–2011, som blant annet fra 2008 åpnes for de baltiske land. De tre sektorprogrammene skolesamarbeidet, voksenopplæring og høyere utdanning fortsetter som en del av rammeprogrammet, mens en Nordplus Horisontal blir et nytt program som muliggjør tverrsektorielle prosjekter, f.eks. språkprosjekt, sa Sarkomaa. Programmet Nordplus språk fortsetter utenfor rammeprogrammet, og har fått økte ressurser til språksamarbeidet mellom grunnskoler.

Dagfinn Sundsbø var kultur- og utdanningsutvalgets talsmann, og ga uttrykk for at Nordplus-programmene er ett av de viktigste tiltakene på utdanningsområdet med et budsjett på 75 millioner danske kroner og som når ca. 10 000 deltakere pr. år. Sundsbø var enig i at åpningen av Nordplus for deltakelse fra de baltiske land på like fot, representerer en viktig utvidelse av det nordisk-baltiske samarbeidet. Sundsbø var imidlertid bekymret for at Nordplus-programmet skulle miste sin sentrale betydning som hovedinnsats for å styrke språksamarbeidet i Norden, nå som programarbeidet utføres på engelsk. Nordplus språk videreføres som nordisk program, men Sundsbø mente det var viktig å følge med i evalueringen av utviklingen av språkanvendelsen i de øvrige programområdene.

Det svenske riksdagsmedlem Gunilla Tjernberg var kultur- og utdanningsutvalgets talskvinne på medlemsforslag A 1413/kultur, om strukturelle hindringer for økt forskningssamarbeid. Tjernberg var glad for redegjørelsen om den nye nordiske forsknings- og utdanningsstrategien og den finske utdanningsministerens svar om utredning av hindringer i det nordiske forskningssamarbeidet. Tjernberg mente det var to sentrale problemområder, bl.a. at de nordiske land har ulike planleggingsnøkler på de nordiske forskningsområdene, og at det finns begrensede muligheter for forskere å søke finansiering i de andre nordiske land. På vegne av utvalget oppfordret Tjernberg utdanningsministrene om å innlede en strukturert dialog med de nasjonale forskningsrådene om problemene, for kun gjennom et målrettet arbeid med disse hindringene når man ambisjonen om et indre nordisk marked for forskning og innovasjon.

Som forslagsstiller understreket Dagfinn Høybråten at hvis man skal lykkes med å få økt utbytte av det nordiske forskningssamarbeidet, må samarbeidet mellom de nasjonale forskningsrådene fungere godt. De nordiske midlene er for små til å kunne stå alene, men sammen med nasjonal finansiering vil nordiske midler gi merverdi, mente Høybråten. Ifølge Høybråten burde hindringene være relativt enkle å løse, og anmodet Ministerrådet å gripe fatt i problemene, samt komme med en tilbakemelding til Nordisk Råd ved neste sesjon.

Det svenske riksdagsmedlem Lars Wegendal, var kulturutvalgets talsmann på utvalgsforslag A1425/kultur, om små håndverksfag/kulturfag. Gjennom forslaget oppfordret Nordisk Råd de nordiske utdanningsministrene og kulturministrene til å utrede de små håndverksyrkenes situasjon i Norden, samt mulighetene for å etablere et nordisk samarbeid om utdanning og opplæring i disse yrkene. Wegendal mente at ministrene også burde belyse behovet for støtteordninger, og analysere om de nordiske mobilitets-

programmene er tilpasset de små håndverksfagernes situasjon.

Rolf Reikvam viste til eksisterende gode nordiske prosjekter som bl.a. tilbyr opplæring av unge elever, og ba ministrene se hvordan man kan bruke den kunnskapen disse miljøene sitter med. Reikvam mente ministrene burde vurdere et pilotprosjekt hvor de nordiske miljøene kan samarbeide innenfor.

Den islandske utdanningsministeren Þorgerður K. Gunnarsdóttir redegjorde for ministerrådets eScience-strategi. Hensikten med strategien er å styrke og stimulere utviklingen av det nordiske vitensamfunnet, bl.a. ved bruk av kraftige computere og hurtige datanettverk. Gunnarsdóttir ga eksempler som f.eks. simulering av klimaendringer, utvikling av banebrytende produkter innen legevitsenskapen og annet, og opplyste bl.a. at sammen med eScience og Grid-teknologi er det mulig å effektivisere forskningsgruppers samarbeid uavhengig av geografiske avtander. Gunnarsdóttir mente at innenfor et tiårs perspektiv, burde de nordiske land kunne ses som en internasjonal rollemodell når det gjelder utnyttelse av distribuerte eScience-løsninger og ressurser.

Riksdagsmedlem Christer Adelsbo, kultur- og utdanningsutvalgets talsmann, ga uttrykk for stor interesse for den foreløpige strategien, og mente at det vil gi god nordisk nytte. Adelsbo la til at utvalget vil følge planene med stor interesse.

Landbruksminister Terje Riis-Johansen redegjorde for etableringen av et Nordisk Genressurs-senter, NordGen, som er et nytt nordisk kompetansesenter. Riis-Johansen mente at ved opprettelsen av NordGen har vi gjort oss bedre i stand til å ta vare på den genetiske variasjonen hos planter og dyr, som er avgjørende for fremtidens avls- og foredlingsarbeid, og for matvaresikkerheten.

4.8 De selvstyrte områdenes status i det nordiske samarbeidet

Bakgrunn for debatten var et ønske fra de selvstyrte områdene i Norden (Åland, Færøyene og Grønland) om å forsterke deres deltakelse i det nordiske samarbeidet. På et møte i Mariehamn 5. september 2007 (Dokument 23, Ålandsdokumentet) gikk de nordiske samarbeidsministrene inn for å øke de selvstyrte områdenes deltakelse i det nordiske samarbeidet, og at dette skal skje innen rammen av Helsingforsavtalen. Forslaget innebærer blant annet at de selvstyrte områdene kan slutte seg til ministerrådsbeslutninger, lede møter på ulike nivå i ministerrådet, svare på spørsmål og rekommandasjoner som gjelder dem, og ha mulighet for selvstendig medlemskap i de nordiske institusjonene.

Presidiets talsperson i saken var Dagfinn Høybråten (Kristelig Folkeparti) som støttet forslagene fremlagt av samarbeidsministrene. Han understreket

at saken ikke berørte Færøyenes søknad om medlemskap i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

Videre til behandling forlås et forslag om færøysk medlemskap i Nordisk Råd/Nordisk Ministerråd og opprettelse av en komité for å forberede dette (A 1378/p). Presidiets talsperson Sinikka Bohlin anbefalte at Nordisk Råd ikke skulle foreta seg noe i sakens anledning da Ministerrådet ikke hadde blitt enig om de nødvendige endringer dette ville medføre i Helsingforsavtalen.

Rolf Reikvam ønsket en nærmere begrunnelse for hvordan det kunne ha seg at den norske, svenske og finske delegasjonen ville stemme imot forslaget (fremmet av den venstresosialistiske grønne gruppen), mens dem saken angår i første rekke, Danmark og Færøyene, vil stemme for. Bohlin begrunnet det med viktigheten av å behandle alle de tre selvstyrende områdene likt. I en senere replikk fra Reikvam ønsket han svar på hvorfor den svenske delegasjonen var så negativ til å endre Helsingforsavtalen. Talsmannen for den svenske delegasjonen, Kent Olsson, fastholdt at han ikke så noen grunn til å endre Helsingforsavtalen.

4.9 Globalisering

I forbindelse med temaet Globalisering ble medlemsforslag A 1412/velferd om initiativ for en internasjonal avtale om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland behandlet. Siv Fridleifsdóttir var Velferdsutvalgets talskvinne for forslaget. Fridleifsdóttir viste til at Velferdsutvalget, med unntak av ett medlem, støttet forlaget hvor Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd å ta initiativ til en internasjonal avtale som regulerer rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland, å samarbeide om å øke utdanningskapasiteten av personell i utviklingsland samt å samarbeide om tiltak for at utviklingsland beholder en større del av sitt helsepersonell hjemme. Fridleifsdóttir viste til ulike eksempler fra utviklingsland hvor store mengder helsearbeidere emigrerer og blir rekruttert til industriland, og la til at dette er store etiske spørsmål, og at Norden her bør gå foran som en foregangsregion.

Forskningsminister Tora Aasland la frem en redegjørelse om Nordisk forskningssamarbeid om klimaspørsmål og dens konsekvenser for Arktis – herunder en kartlegging av kunnskaps- og koordineringsbehovet (Dokument 18). Aasland viste til at hovedstudien, ved bidrag fra nasjonale klimaforskere og nasjonale forskningsråd i Norden, hadde identifisert 13 forsknings- og overvåkningsinitiativer hvor nordisk samarbeid kan bety en merverdi for de arktiske områdene. Aasland la til at det var to hovedkategorier av anbefalinger, og at studien legger stor vekt på sammenhengen mellom ulike klimaprosesser og det økende behovet for tverrfaglig og sektorovergri-

pende arbeid integrert med lokal kunnskap. Aasland sa at initiativene er et godt utgangspunkt for forskningsmiljøer og beslutningstakere for å diskutere hva som bør prioriteres for et langsiktig nordisk samarbeid om forskning i Arktis.

Kultur- og utdanningsutvalgets talsmann, Jógvan vid Keldu (Færøyene), var fornøyd med studien og mente at det nordiske samarbeidet burde ta initiativ til konkrete tiltak og forskningsinnsatser. Representanten la til at det var viktig at finansielle midler ble stilt til rådighet, og at man intensiverte samarbeidet både nasjonalt, nordisk og internasjonalt, herunder samarbeid med Canada og Nord-Amerika. Jógvan vid Keldu avsluttet med å vise til klimatoppmøtet i København 2009, hvor Norden og det arktiske området burde stille godt forberedt.

Anne Margrethe Larsen var Medborger- og forbrukerutvalgets talsperson for forslaget A 1427/medborger om samarbeid for å bekjempe menneskehandel. Larsen pekte på menneskehandel har utviklet seg til en internasjonal industri hvor tusenvis, særlig kvinner og barn, hvert år illegalt rekrutteres, transporteres og selges eller kjøpes på tvers av land for seksuell utnyttelse. I forslaget tar utvalget til orde for at Ministerrådet skal orientere om samarbeidsmulighetene med andre internasjonale aktører med henblikk på å kartlegge sammenhengen mellom forlenget opphold for ofrene for menneskehandel og oppklaring av bakmenns virksomhet, redegjøre for initiativer og prosjekter som har til hensikt å bekjempe menneskehandel i de nordiske og baltiske land, samt å prioritere reduksjon av de menneskelige konsekvenser av trafficking ved å støtte "safehouses" i de nordiske land, Nordvest-Russland og Baltikum for ofrene for menneskehandel.

Karin S. Woldseth understreket viktigheten av å fortsette kampen mot menneskehandel med full styrke. Ministerrådet skal rapportere hvilke konkrete tiltak man har gjort det siste året, samt gi en årlig oversikt over hvor stort problemet med menneskehandel er i Norden. Hun avsluttet med at Nordisk Ministerråd skal legge sterkt press på myndighetene i de baltiske landene og de tidligere sovjetstatene, slik at bakmennene får en hard straff for hensynsløst å ha utnyttet og misbrukt kvinner og barn.

4.10 Grensehindrenger i Norden

Den finske samarbeidsminister Jan Vapaavuori redegjorde for grensehindersamarbeidet i Norden, og viste til bakgrunn og initiativer i forbindelse med arbeidet (Dokument 9). Vapaavuori beskrev situasjonen i Norden og det pågående arbeidet der han blant annet viste til etableringen av et grensehinderforum som skal strukturere det fremtidige arbeidet og som skal gi årlige rapporter om dette til de nordiske statsministrene.

Dagfinn Høybråten var presidiets talsmann og sa seg svært tilfreds med statsministrenes redegjørelse om grensehindersamarbeidet og det arbeidet som var gjort så langt. Høybråten mente likevel det var viktig å forebygge nye grensehindringer, og advarte i denne forbindelse mot dårlig nordisk koordinering f.eks. i forbindelse med implementeringen av EU-lover. Høybråten understreket at Nordisk Råd vil følge det fremtidige arbeidet med grensehindringene med forhåpninger og forventninger.

I forbindelse med temaet grensehindringer i Norden ble utvalgsforslag A 1429/velferd om fokusering av tiltak for fjerning og reduksjon av grensehindringer, behandlet.

Jan-Henrik Fredriksen var Velferdsutvalgets talsmann for forslaget, som gikk ut på en anbefaling til de nordiske lands regjeringer om å utarbeide 2–3 konkrete tiltak innen grensehindringsamarbeidet, at disse presenteres av de enkelte lands statsministre, samt at finansieringen av disse legges inn i de årlige fremleggelsene av de nordiske lands statsbudsjetter. Tre av utvalgets medlemmer reservert seg, og ønsket å avvente ny informasjon om tiltak fra Ministerrådet på grensehindersamarbeidet, og behandlingen av Presidiets forslag som går ut på at Nordisk Ministerråd sammen med Nordisk Råd innstifter en nordisk samordner for grensehinderspørsmål. Reservanternes forslag fikk flertall i plenum, dvs. Rådet besluttet ikke å foreta seg noe med forslag A 1429/velferd.

4.11 Planer og budsjett for det nordiske samarbeidet 2008

Nordisk Ministerråds budsjett for 2008 er på om lag 910 MDKK. Midlene brukes til det samarbeidet som landene på ulike områder er blitt enige om. Ministerrådet beslutter om budsjetttrammene, men Nordisk Råd kan ifølge Helsingforsavtalen påvirke innholdet i budsjettet.

Samarbeidsministerne prioriterte to viktige områder i 2008: globaliseringsarbeidet og nærområdene. I samsvar med retningslinjene fra statsministrene ble det til globaliseringsarbeidet avsatt 60 MDKK, som ble finansiert delvis gjennom omprioriteringer og delvis ved å ta i inn i budsjettet en betydelig overskuddslikviditet på 35 MDKK.

Presidiets talsperson i budsjettsaker, Berit Brørby, uttalte i debatten at hun var rimelig godt fornøyd med budsjettprosessen, men understreket at man fra Rådets side ønsket en mye strammere prosjektsyring innenfor Nordisk Ministerråd, med tydelige målformuleringer, få fram tydelige suksesskriterier og en bedre koordinering av de ulike arbeidsgruppene som finnes innenfor Nordisk Ministerråd. Det er viktig at parlamentarikerne også får tak i resultatene av det alle arbeidsgruppene holder på med. Hun påpekte også at finansieringen av globaliseringsinitiativene

blir vanskeligere i 2009-budsjettet – uten bruk av overskuddslikviditet – og at man må unngå dramatiske kutt i kjerneområdene i det nordiske samarbeidet.

Den konservative gruppen reservert seg mot flertallsinnstillingen om å godkjenne Presidiets innstilling om Ministerrådets budsjett for 2008, og framla et eget forslag om kutt av Ministerrådets budsjett på 3 pst., et standpunkt som også fikk tilslutning fra Fremskrittspartiets medlemmer i Nordisk Råd.

Nordisk Råds eget budsjett er på om lag 30 MDKK, og brukes til å finansiere rådsorganisasjonens virksomhet. I budsjettet inngår også overføringer til partistøtte, Ungdommens Nordiske Råd og journaliststipendier. De nordiske land bidrar til finansieringen av samarbeidet etter en fordelingsnøkkel som gjør bidragene proporsjonalt med hvert lands bruttonasjonalinntekt. Norges andel for 2008 er 26,6 pst. Norges bidrag til Nordisk Ministerråds budsjett bevilges over Utenriksdepartementets budsjett, mens bidraget til den parlamentariske delen av samarbeidet kommer fra Stortingets budsjett.

4.12 Nordiske priser

Nordisk Råds musikkpris ble første gang utdelt i 1965, og deretter annet hvert år. I 1990 ble det besluttet at den skulle deles ut hvert år, hvert annet år for det skapende musikkområdet, til et verk eller en komponist, og annet hvert år til en utøver på musikkområdet.

I 2007 gikk prisen til Eric Ericsons kammarkör fra Sverige. I sin innstilling skriver bedømmelseskomiteen følgende: "Eric Ericsons Kammarkör indtager en central plads og fremstår som rollemodel indenfor såvel den svenske, den nordiske som den internationale korverden gennem sit fornemme kunstneriske udtryk og sin virtuose håndværksmæssige kvalitet. Med sin højt udviklede klang er Eric Ericsons Kammarkör nærmest blevet synonymt med "The Nordic Sound". Korets evne til meget bevidst at fremdrage, indleve sig i og på overbevisende måde levendegøre et repertoire, spændende fra renæssance til samtid, er enestående. Gennem sin banebrydende a-capella kunst har Eric Ericsons Kammarkör inspireret flere generationer af komponister. Ud fra sin centrale plads i svensk musikliv har koret kontinuerligt udvidet sin virksomhed således at den i dag indbefatter samarbejde med adskillige af verdens førende orkestre og ensembler. Endelig har Eric Ericsons Kammarkör gennem en lang række indspilninger med svenske og nordiske korkomponister dokumenteret og ydet et fornemt bidrag til den nordiske kulturarv." Norsk medlem i bedømmelseskomiteen var Håvard Gravdal, Norges korforbund.

Nordisk Råds litteraturpris ble opprettet i 1961, men først utdelt i 1962. I 2007 fikk den svenske forfatteren Sara Stridsberg prisen for romanen "Drömfa-

kulteten". I innstillingen står følgende: "Drömfakulteten är en brinnande roman med många bottnar. Berättelsens nav utgörs av den extrem-feministiska ikonen Valeri Solanas och hennes på många sätt tragiska livsöde. Stridsberg blandar dokumentärt material och fri fiktion i en febrigt vibrerande prosa. Drömfakulteten bär underrubriken "tillägg till sexualteorin", och romanen är en svidande uppgörelse med de olika förtryckarmekanismer som verkar i samhället. Sitt allvarliga ämne till trots, är Drömfakulteten en roman som bärs fram av en enorm energi och språklig lusta." Norske medlemmer i bedømmelseskomiteen er forfatter Trude Marstein og professor Erik Bjerck Hagen.

Nordisk Råds natur- og miljøpris ble opprettet i 1994. I 2007 gikk prisen til Albertslund kommune i Danmark. Albertslund fikk prisen for å ha forankret miljøarbeidet blant folk og bedrifter i kommunen. Kommunen har nesten klart å halvere utslipp av CO₂, blant annet ved hjemmebesøk hos de innbyggerne i kommunen som er storforbrukere av energi. I innstillingen står det at dersom alle nordiske kommuner hadde fulgt Albertslunds eksempel ville Norden blitt en foregangsregion i den internasjonale klimakampen.

Norske medlemmer i bedømmelseskomiteen er generalsekretær i Naturvernforbundet Tore Killingland og stortingsrepresentant Heidi Sørensen.

Nordisk Råd har etablert en egen nordisk filmpris som skal tildeles manusforfattere, regissører og produsenter. Nordisk Råds filmpris ble første gang utdelt i forbindelse med Nordisk Råds 50-års jubileumssesjon i Helsingfors i 2002. I 2007 gikk prisen til den danske filmen "Kunsten å gråte i kor". Prisen ble delt mellom regissøren Peter Schønau Fog, manusforfatter Bo Hr. Hansen og produsent Thomas Stenderup.

Filmen er basert på en roman av Erling Jepsen. I innstillingen står følgende: "Sedd genom en ung pojkas ögon skildras det absurda och till och med fasansfulla familjelivet med lågmäld humor. På ett oroande men samtidigt underhållande sätt hanterar filmen det svåra ämnet barnmisshandel med både skarpsyn och mänsklighet. Den avslöjar utan omsvep de repressiva krafter som döljer sig under den glättade ytan i en liten landsortstad". Norske medlemmer i bedømmelseskomiteen er filmkritiker Le LD Nguyen, og var medlem er filmkritiker Øyvør Dalan Vik.

Samtlige nordiske priser er på 350 000 danske kroner og ble delt ut i Oslo i forbindelse med Nordisk Råds 59. sesjon den 31. oktober 2006.

5. PRESIDET, UTVALGENE OG KONTROLLKOMITEEN

5.1 Presidiet

Presidiet består av 13 medlemmer fordelt mellom de fire nordiske partigrupper i Nordisk Råd, samtidig som alle land er representert. Presidiet behandler de overgripende politiske saker, den generelle retning og utvikling av Rådets virksomhet, samt har ansvaret for at Rådets virksomhet er i takt med virksomheten i de nasjonale parlamenter. Presidiet er ansvarlig for kontakten med andre internasjonale organisasjoner. Presidiet behandler saker som berører utenriks- og sikkerhetspolitikk. Presidiet behandler budsjettet for Nordisk Ministerråd. Norge var representert i Presidiet i 2007 ved Berit Brørby, Dagfinn Høybråten og Inge Lønning. President for 2007 var Dagfinn Høybråten, mens Berit Brørby var visepresident. Ved Nordisk Råds sesjon i november 2007 i Oslo ble Erkki Tuomioja (sosialdemokratisk gruppe), Finland, valgt som president for 2008 med Christina Gestrin (Midtengruppen) som visepresident. Norge har i 2008 fire medlemmer presidiet: Brørby, Høybråten, Lønning og Rolf Reikvam.

I annet halvår 2007 har Presidiet holdt tre møter. Ved møtet 25. september i Göteborg drøftet presidiet på bakgrunn av regjeringenes "Ålandsdokument" de selvstyrende områders (Færøyene, Grønland, Ålands) status i det offisielle nordiske samarbeidet. I dokumentet ble det foreslått mulighet for selvstyrende områder til å slutte seg til ministerrådsvedtakene, mulighet for de selvstyrende områder til å ha formannskap i Ministerrådet, mulighet å stille skriftlige spørsmål og anbefalinger til de selvstyrende områder samt mulighet for de selvstyrende områder til fullt medlemskap i enkelte institusjoners og samarbeidsorgans styrer.

Dette ble senere besluttet av samarbeidsministrene og drøftet på Nordisk Råds sesjon i Oslo. Presidiet drøftet også miljøspørsmål med sikte på en sterk nordisk samordning frem til FNs miljøtoppmøte i København i desember 2009. Presidiet kunne dessuten konstatere at det ville bli realisert en form for samlenkraft for å avskaffe grensehindre i Norden.

I forbindelse med sesjonen i Oslo oktober/november hadde Presidiet møte med de nordiske statsministre. Hovedsakene var nordiske utfordringer i forhold til klimaforandringene og FNs klimakonferanse i København 2009, globaliseringsarbeidet, grensehindre i Norden og nedleggingen av Nordisk utviklingsfond og den videre forvaltning av fondets kapital. Presidiet hadde også et møte med de nordiske utenriksministre hvor temaene var Østersjø-samarbeidet og nordområdepolitikken. Presidiet hadde dessuten et møte med Vestnordisk råds presidium hvor særskilt ble drøftet Nordisk Råds oppfølging av

Vestnordisk råds rekommandasjon om redningsarbeidet i Nord-Atlanteren.

I tillknytning til sesjonen hadde Presidiet et møte med representanter for Statsdumaen og Føderasjonsrådet. Likeledes hadde presidiet et møte med representanter for Parliamentary Association of North West Russia hvor det ble undertegnet en uttalelse om videre samarbeid mellom de to parter (se vedlegg 5). Presidiet hadde dessuten et møte med representanter for Baltisk forsamling og Benelux rådgivende forsamling.

Ved møtet 14. desember i Reykjavik hadde Presidiet en diskusjon om det nordiske samarbeidet og Nordisk Råd. Likeledes drøftet Presidiet sikkerhets situasjonen i Nord-Atlanteren etter å ha hørt orienteringer av den islandske utenriksminister.

Under sesjonen hadde Nordisk Råds president og delegasjonslederne møte med presidentene for de nordiske parlamenter. Temaene for møtet var Nordisk Råds arbeidsprogram for 2008 og budsjetttramme for 2009. Likeledes ble konstatert at første felles utvalgsseminar for nordiske parlamentarikere skulle finne sted i Oslo uken etter sesjonen.

I første halvår 2008 har Presidiet holdt tre møter. I forbindelse med Rådets møter i Stockholm 29.–30. januar ble det fra den svenske regjeringens side redegjort for det svenske formannskapsprogrammet for Nordisk Ministerråd i 2008. Ambassadør Ole Norrback opplyste om arbeidet med å fjerne eksisterende grensehindre og forhindre at nye oppstår mellom de nordiske land samt om etablering av et nordisk grenseforum. På presidietmøtet ble dette temaet ytterligere utdypet av Norrback. Formann for Nordisk Ministerråd, samarbeidsminister Cristina Husmark Pehrsson, gikk mer detaljert igjennom det svenske formannskapsprogrammet og poengterte at profilsakene er grensehindre, klimaspørsmål, kultur og utdanning samt globalisering. Generalsekretær Halldór Ásgrímsson, Nordisk Ministerråds sekretariat, redegjorde for Ministerrådets globaliseringsinitiativ som handler om toppforskning, klimaspørsmål og innovasjon. Initiativet ble gjenstand for kritikk fra Presidiet som etterlyste en bedre parlamentarisk forankring. Presidiet minnet om at Nordisk Råd var en av initiativtagerne til en aktiv nordisk globaliseringsinnsats. Presidiet hadde også møte med Foreningene Nordens Forbund som uttrykte bekymring over at Ministerrådet i globaliseringens navn er i ferd med å rive eksisterende og fungerende nordiske strukturer.

I forbindelse med Nordisk Råds møter 14.–15. april i Stavanger ble det holdt et fellesmøte hvor det ble gitt orienteringer om norsk oljevirkosomhet og om Stavanger som europeisk kulturhovedstad i 2008. I lys av "Nordisk globaliseringsforum" som ble holdt på "Riksgränsen", Sverige, etter initiativ av de nordiske statsministre og hvor Rådet var representert

ved sin President, drøftet Presidiet fortsettelsen av globaliseringsarbeidet. Presidiet avga en uttalelse hvor bl.a. Nordisk Ministerråd blir anmodet til å etablere en arbeidsgruppe med regjerings- og parlamentsrepresentanter som skal undersøke hvorledes globaliseringsperspektivet kan integreres i det offisielle nordiske samarbeidet på en troverdig og langsiktig måte. Presidiet fortsatte dessuten å drøfte grensehindersamarbeidet og noterte med tilfredshet at de nordiske lands regjeringer har opprettet et Grenseforum med Ole Norrback som leder og at hvert av landene har utsett sin representant til Forumet. Fra norsk side er utsett Bjarne Mørk-Eidem. Presidiet førte dessuten en diskusjon om fokusering og prioritering i det nordiske samarbeid og i Nordisk Råd.

Presidiet holdt møte i Helsinki 24. juni. Presidenten redegjorde for møtet med de nordiske statsministre den 15. juni Vadstena hvor bl.a. globaliserings spørsmål ble diskutert. Statsministrene hadde forståelse for Rådets ønskemål om et sterkere parlamentarisk innslag ved Globaliseringsforumet samt at Rådet også skal få en mulighet til å delta i forberedelsene. I forbindelse med Presidiets ønske om en arbeidsgruppe, ble det avklart at Presidiet skal utse en gruppe på fire som skal drøfte saken med samarbeidsministrene. Første møte er 4. september 2008 i Göteborg. I gruppen inngår bl.a. Dagfinn Høybråten og Rolf Reikvam.

Presidiet hadde møte med leder for Grensehinderforumet, Ole Norrback, for å sikre at de nordiske regjeringer tar dette arbeidet på alvor. Etter forslag fra den norske delegasjon sendte Presidiet en anmodning til Nordisk Ministerråd om at mandatet for arbeidsgruppen som skal gjennomgå "Konvensjonen for sosial trygghet" også skal omfatte grensehinderproblematikken.

Presidiet hadde møte med direktørene for Nordisk investeringsbank, Nordisk utviklingsfond, Nordisk miljøfinansieringsselskap og Nordisk prosjekt eksportfond for å bli orientert om deres aktiviteter, spesielt hva gjelder globaliseringstiltak, miljøprosjekter i Østersjøen samt administrasjonen av Utviklingsfondets midler når det nå skal avvikles.

Nordisk Råds fellesbudsjett i 2008 er på 30,66 mill. DKK (uendret fra 2005). Landenes betalingsandel bestemmes etter en særskilt fordelingsnøkkel som baserer seg på landenes andel av den samlede bruttonasjonalinntekt for de nordiske land. Fordelingsnøkkelen utarbeides av de nordiske lands finansdepartement og foreligger som oftest i mai før budsjettåret. Stortingets andel i 2008 er på 26,6 pst. (25,2 pst. i 2007). Andelen for 2009 blir 27,4 pst. Rådets felles sekretariat er i København og har for tiden om lag 20 ansatte. Tidligere minister Jan-Erik Enestam, Finland, er direktør for sekretariatet.

5.1.1 *Presidietts arbeidsgrupper*

Presidiet har ansvaret for samordningen av Nordisk Råds behandling av Nordisk Ministerråds budsjett som for 2008 er på 910 mill. DKK, og for Ministerrådets planer for det nordiske samarbeidet. Presidiet nedsatte en arbeidsgruppe med ett medlem fra hver av Rådets fire nordiske partigrupper. Leder er Berit Brørby, sosialdemokratiske gruppe. Rolf Reikvam representerer den venstresosialistiske grønne gruppe.

Presidiet har utsett Dagfinn Høybråten som rapportør for grensehindersamarbeidet, Kent Olsson (Sverige) som observatør i Vestnordisk råd, Niels Sindal (Danmark) som observatør i Arktisk parlamentarisk komité, Sinikka Bohlin (Sverige) som rapportør for samarbeidet med Nordvestre Russland og om den nordlige dimensjon, Inge Lønning som rapportør om samfunnsikkerhet og Erkki Tuomioja (Finland) som rapportør for Globaliseringsinitiativet. Presidiet har videre utsett Dagfinn Høybråten som Nordisk Råds kontaktperson i forhold til dialogen med Hviterussland.

5.1.2 *Presidietts internasjonale kontakter*

Nordisk Råd er representert i Arktisk parlamentarisk komité ved Niels Sindahl, Danmark. Nordisk Råd var representert på den 8. Arktiske parlamentariske konferanse i Fairbanks, Alaska, 12.–14. august 2008 ved Sindahl og Christina Gestrin, visepresident.

Rådet var representert på den 17. Parlamentariske østersjøkonferanse 1.–2. september 2008 i Visby. I delegasjonen inngikk Rolf Reikvam.

Rådet var representert ved Berit Brørby, visepresident på Barentsrådets ministermøte 14.–15. november i Rovaniemi.

Rådet var representert på Baltisk forsamlings årsmøte i Riga 23.–24. november 2007. I delegasjonen inngikk Asmund Kristoffersen.

Møtet mellom presidiene for Nordisk Råd og Baltisk forsamling ble holdt 3.–4. desember i Oslo. En samarbeidsplan mellom de to organisasjoner ble vedtatt. Møtet ble ledet av Rådets president, Dagfinn Høybråten.

Rådet deltok med tre valgobservatører til Statsdumavalget 2. desember 2007. Disse var Sinikka Bohlin, Lyly Rajala og Anne Margrethe Larsen. Disse observerte valget i Moskva.

Nordisk Råd, den norske delegasjon til Nordisk Råd og OSCE-PA arrangerte 10.–11. desember i Oslo et seminar om regionalt samarbeid for parlamentarikere fra Kazakstan, Kirgisistan, Turkmenistan og Tadjikistan. Fra delegasjonen deltok Dagfinn Høybråten, Ivar Kristiansen og Inge Lønning med innlegg. Leder for den norske OSCE-delegasjon Morten Høglund var med og ledet seminaret.

Nordisk Råds president inviterte de nordlige parlamentariske organisasjoner til et arbeidsmøte i Helsingfors 26. februar 2008. Representanter for Nordisk Råd, Parlamentariske østersjøkomite, Arktisk parlamentarisk komité, Barents parlamentarikersamarbeid, Statsdumaen og Parliamentary Association of North-West Russia var invitert. Berit Brørby representerte Barentssamarbeidet.

Rådet var representert ved Presidietts rapportør for Nordvest-Russland og nordlige dimensjon, Sinikka Bohlin, på konferansen 6.–7. juni i Petrozavodsk som ble arrangert av Parliamentary Association of North-West Russia. Denne organisasjonen har invitert en gruppe parlamentarikere fra Nordisk Råd på en studiereise til Arkhangelsk og Murmansk 7.–13. september.

5.1.3 *Presidietts dialog med Hviterussland*

Presidiet har innledet en dialog med parlamentet i Minsk og med hviterussiske politikere som ikke sitter i parlamentet. Det første seminaret i denne dialogen fant sted i Vilnius 8.–9. oktober 2007. Det ble ledet av Dagfinn Høybråten, rådets president. Fra delegasjonen deltok også Berit Brørby, visepresident. Høybråten har også ledet dette arbeidet i 2008. I februar var det et kontaktmøte i Minsk som ble fulgt opp med et nytt seminar i Vilnius 10. mars 2008 som ble ledet av Høybråten. Fra delegasjonen deltok dessuten Asmund Kristoffersen, leder for Nordisk Råds miljøutvalg. Miljøutvalget hadde møter i Hviterussland i juni 2008. Nytt seminar er planlagt til vinteren 2009. Dagfinn Høybråten har fremmet et forslag om å etablere et nordisk kontor i Minsk.

5.2 *Næringsutvalget*

Nordisk Råds næringsutvalg har ansvar for spørsmål som gjelder generelle rammebetingelser for økonomi og produksjon, næringspolitikk, indre marked, handel, fri bevegelse, grensehindre, regional- og strukturstøtte, sysselsetting og arbeidsmarked, arbeidsmiljø, infrastruktur og kommunikasjoner, samt IT. Norske medlemmer av utvalget er Sigrun Eng (A), Tore Nistad (FrP) og Inge Ryan (SV).

Med bakgrunn i et medlemsforslag fra Thore A. Nistad om "Ny nordisk mat – handels- og grensehinder for næringsmiddelindustrien" vedtok Nordisk Råd en rekommendasjon (Rek 16/2007) til Nordisk Ministerråd om å kartlegge handels- og grensehinder innen næringsmiddelindustrien mellom de nordiske land og se på tiltak for å fjerne hinder som identifiseres.

Et medlemsforslag framsatt av Sigrun Eng om felles rovdyrforvaltning i Norden har også blitt drøftet i utvalget i samarbeid med Miljø- og naturressursutvalget som har ansvaret for behandlingen av forslaget. En felles arbeidsgruppe med representanter fra

de to utvalgene ble nedsatt. Arbeidsgruppen har hittil kunnet konstatere at det i dag finnes et samarbeid på myndighetsnivå i Norden omkring rovdyr, men det er begrenset til forskning, informasjonsutveksling og regelmessige møter mellom berørte myndigheter. Arbeidsgruppen vil fortsette sitt arbeid, og har invitert de relevante ministre til et møte om saken i forbindelse med sesjonen høsten 2008.

Grensehinder er ett av Næringsutvalgets høyest prioriterte områder, og utvalget har i flere omganger påpekt viktigheten av at hinder som foreligger, spesielt for mindre foretak som har Norden som sitt hjemmemarked, må fjernes. Næringsutvalget har et nært samarbeid med Nordisk Innovasjonssenter (NICE), som er Nordisk Ministerråds instrument for å fremme et innovativt og kunnskapsintensivt nordisk næringsliv.

Næringsutvalget har ønsket å styrke kontaktene til EU, særlig Europaparlamentet, og gjennomførte i juni 2008 et besøk til relevante komiteer i parlamentet og EU-kommisjonen. Tema for besøket var infrastruktur og transportpolitikk, og innebar også et møte i den svenske EU-delegasjonen.

5.3 Miljø- og naturressursutvalget

Utvalget har ansvar for saker som angår miljø, jord- og skogbruk, fiske, energi og bærekraftig utvikling. Norske medlemmer i utvalget er Asmund Kristoffersen (Ap), som også er leder for utvalget, Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) og Ivar Kristiansen (H).

Miljø- og naturressursutvalget har hatt fem møter siden september 2007. Utvalget har hatt klimaendringer, fornybar energi og havmiljø som hovedtema for sitt arbeid.

På møtet i Stockholm 30. januar 2007 hadde utvalget et mini-seminar om europeisk og nordisk samarbeid innen fiskeripolitikk, et tema utvalget følger nøye. Avfallshåndtering var hovedtema på utvalgets møte i Stavanger 15. april, hvor også Baltisk Forsamlings miljøutvalg var invitert til å delta. Kari Aa fra SFT redegjorde for EUs politikk på avfallshåndtering. Deretter besøkte utvalget det interkommunale avfallshåndteringsselskapet "IVAR" i Stavanger.

På sommermøtet den 24. til 27. juni 2008 reiste utvalget til Hviterussland og Ukraina for å se på konsekvensene av Tsjernobyl-ulykken i dag. I tillegg til møter i parlamentet og miljøverndepartementet hadde utvalget møter med politiske partier som ikke er representert i parlamentet og frivillige organisasjoner. Utvalget møtte også lokalpolitikere, institusjoner som håndterer konsekvenser av radioaktivt nedfall, og var på Tsjernobyl-anlegget. Baltisk Forsamling var invitert til å være med og deltok med to representanter.

5.4 Kultur- og utdanningsutvalget

Kultur- og utdanningsutvalget arbeider med spørsmål som berører allmenn kultur og kunst, et flerkulturelt og multietnisk Norden, film og medier, språk, idrett, barne- og ungdomskultur, frivillig sektor, utdanning og forskning. Utvalget har til juni 2008 vært ledet av Lars Wegendal, svensk riksdagsmedlem. Nestleder har vært det danske folketingsmedlem Bente Dahl.

Norske medlemmer i utvalget har vært Britt Hildeng (A), Rolf Reikvam (SV) og Dagfinn Sundsbø (Sp). Reikvam ble valgt medlem av Presidiet fra og med 1. november 2008. Dagfinn Sundsbø gikk ut av Stortinget og Nordisk Råd i juni 2008, da Åslaug Haga kom tilbake til Stortinget etter statsrådpost i regjeringen. Varamedlem i Nordisk Råd, Inger Enger, kom inn som nytt medlem i Nordisk Råds kultur- og utdanningsutvalg fra og med juni 2008.

Utvalget har i løpet av 2007 og første halvdel av 2008 fulgt arbeidet med strukturreformen av det nordiske kultursamarbeidet, Nordisk Ministerråds nye strategi for forskning og utdanning 2008–2010, det nordiske språksamarbeidet og nordplusprogrammene som i 2008 ble åpnet for baltisk deltakelse på like fot. Medlemsforslag og diskusjon omkring bevaring av gamle håndverksfag, og forslag om kultur og helse har stått sentralt. Globaliseringsarbeidet og det nordiske kulturbudsjettet har også vært sentrale temaer på møtene. Kultur- og utdanningsutvalget har nedsatt en egen arbeidsgruppe om kultur i skolen, ledet av det finske riksdagsmedlem Risto Autio. Presidied medlem og tidligere medlem av Kultur- og utdanningsutvalget Rolf Reikvam, deltar i denne arbeidsgruppen.

Utvalget har i perioden september 2007 til juni 2008 hatt seks utvalgsmøter.

Den 6.–7. september 2007 arrangerte utvalget møter i Helsingfors hvor hensikten bl.a. var å besøke det nyopprettede Kulturkontakt Nord for å få en orientering om status for arbeidet der. Direktør Bergljót Jónsdóttir orienterte. Utvalget besøkte Nordens institutt i Finland, NIFIN, og fikk en orientering ved direktør Henrik Wilén. På utvalgsmøtet fikk medlemmene også en orientering om nordisk kultur- og musikkskolesamarbeid ved Arni Sigurbjarnarson, Rolf Norman og Harry Rishaug som presenterte en nordisk musikkskolemodell. I tillegg fikk utvalget en orientering om et nordisk samarbeidsprosjekt i det sydlige Afrika av Wilhelm Dahl i Norsk kulturskoleråd.

Utvalget hadde et ordinært utvalgsmøte den 25. september 2007 i Göteborg, hvor bl.a. avdelingsjef Gard Titlestad var invitert for å gi en orientering om Ministerrådets strategi på utdannings- og forskningsområdet.

I forbindelse med sesjonen i Oslo hadde utvalget et ordinært møte den 30. oktober, samt et samrådsmøte med de nordiske kulturministrene den 31. oktober. På utvalgsmøtet fikk medlemmene en redegjørelse om et prosjekt i regi av Nordisk Kulturfond om "Nye nordboere og det nordiske kultursamarbeidet" av direktør Karen Bue og seniorrådgiver Kjell Austin. Sentralt på samrådsmøte med kulturministrene var den nye strukturreformen, Ministerrådets globaliseringsinitiativer, det nordiske tv-samarbeidet samt det svenske formannskapets prioriteringer for 2008.

Utvalget hadde møte den 30. januar 2008 i Stockholm, hvor statssekretær Bertil Östberg redegjorde for det svenske formannskapets prioriteringer på utdanningsområdet. I forbindelse med møtet ble det i samarbeid med Velferdsutvalget også arrangert en høring om kultur og helse. Innledere på møtet var statssekretær for eldre og folkehelseområdet; Ragnwi Marcelind, kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth, professor Gunnar Bjursell, Göteborgs universitet, enhetssjef for "Kultur i vården"; Christina Gedeberg-Nilsson, region Skåne, samt forslagsstiller og utvalgsmedlem Dagfinn Sundsbø.

15. april 2008 ble utvalgsmøtene arrangert i Stavanger. I denne forbindelse fikk utvalget orientering om Stavanger som kulturby 2008 av direktør Mary Miller. Utvalget fikk også en orientering om ordningen med fribyer for forfulgte forfattere av prosjektleder Helge Lunde. Utvalget fikk også en første orientering om Nordisk Ministerråds forslag om toppforskningsprosjektet "Fra Norden til Jorden".

Kultur- og utdanningsutvalget hadde møter og program i Sønderjylland den 23.–26. juni 2008. Tema for reisen var bl.a. kulturarvskommunene, forskning og innovasjon. I forbindelse med utvalgsmøtet den 26. juni, fikk utvalget en orientering av avdelingssjef Tore Aas-Hansen om kulturministrenes prioriteringer for 2009, og kulturministrenes deltakelse i globaliseringsprosessen, bl.a. gjennom prosjektet KreaNord (globaliseringsinitiativer om kreative næringer), og hvor planen for en styrket dialog mellom utvalget og kulturministrene ble diskutert.

5.5 Velferdsutvalget

Velferdsutvalget arbeider med velferds-, sosial- og helsepolitiske saker. Utvalget ledes av Siv Friðleifdóttir fra Island, mens Göte Wahlström fra Sverige er nestleder.

Norske medlemmer av utvalget var til og med 31. desember 2007; Jan-Henrik Fredriksen (FrP), Ib Thomsen (FrP), Kari Lise Holmberg (H) og Hill-Marta Solberg (A). Gunn Olsen (A) har vært møtende varamedlem for Solberg på samtlige møter. Fra 1. januar 2008 har alle medlemmer, med unntak av Kari Lise Holmberg (H), fortsatt i utvalget. Reidar Sandal

(A) kom inn som nytt medlem i utvalget fra 1. januar 2008.

Velferdsutvalget har det siste året arbeidet med spørsmål om et nordisk forbud mot transfett, psykiatriomsorg i Norden, medlemsforslag om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland, vold i nære relasjoner, grensehinderspørsmål.

Utvalget hadde møter i Göteborg den 25. september 2007. På møtet fikk medlemmene blant annet en orientering om nedbygging av grensehindre i Norden innenfor helse- og sosialområdet, av pådriver Ragnar Kristoffersen. Medicinalråd Pirjo Pennanen, Rättskyddscentralen för hälsovården, orienterte om problemstillinger knyttet opp mot rekruttering av helsepersonell. Avdelingssjef for vekst og velferd i Nordisk Ministerråd, Kristian Birk, orienterte utvalget om prosessen rundt "institusjonsrapporten" – vurdering av de nordiske institusjonene og samarbeidsorganene på det sosiale og helsepolitiske området.

Velferdsutvalget hadde møte i Oslo i forbindelse med Nordisk Råds 59. sesjon den 30. oktober 2007. I forbindelse med sesjonen ble det arrangert et møte med overskriften "Like muligheter for alle", hvor Velferdsutvalget inviterte til debatt om handikap- og biopolitikk. Debatten tok bl.a. utgangspunkt i spørsmål om hvordan bioteknologien påvirker vårt menneskesyn, hvordan vi skal sikre at nedsatt funksjonsevne ikke skal utgjøre en hindring for å delta i samfunnslivet. Direktør for bioteknologinemnda, Sissel Rogne, var ordstyrer. Som innledere deltok tidligere generalsekretær i Nordisk Ministerråd, Per Unckel, professor i filosofi ved Islands universitet og formann for Nordisk Bioetiske komité, Vilhjálmur Árnason.

Utvalget hadde neste møte den 29. januar 2008 i Stockholm. I forbindelse med møtet ble det arrangert en høring om medlemsforslaget "kultur og helse" i samarbeid med Kultur- og utdanningsutvalget, jf. pkt. 5.4. En høring om nordisk forbud mot transfett ble også arrangert i samarbeid med Medborger- og forbrukerutvalget.

Velferdsutvalgets hovedtemaer for 2008 er hvordan krenkede barn blir syke voksne, og kartlegging av unges alkoholmisbruk i de nordiske land. I forbindelse med utvalgets møte i Stavanger 15. april 2008, ble spesialist i allmenntilleggsmedisin Anna Luise Kirken ingen invitert for å belyse noen problemstillinger i forbindelse med førstnevnte tema. Kirken er også autorisert veileder for kolleger i spesialistutdanningen. Utvalgets medlemmer besøkte også institusjonene "K46" som er et dag- og kveldstilbud for ungdom med begynnende rusproblemer og deres pårørende, og "UNGBO" som er et botiltak for unge som har vært under barnevernets omsorg.

Utvalgets hadde sitt sommermøte og program i Grønland den 23.–26. juni 2008. I forbindelse med oppholdet i Nuuk besøkte utvalgsmedlemmene PAARISA (Center for Folkesundhed) og fikk en orientering om det grønlandske folkesundhetsprogrammet. Medlemmene besøkte også MIPI (vitensenter om barn og unge). Avdelingssjef Susie Martin, departementet for Familie og sundhet, orienterte om igangsatte initiativer på barne- og ungdomsområdet. Utvalget fikk orientering om politiets organisering i Grønland, om kriminalitet – herunder om seksuelt misbruk av barn i forhold til resten av Norden.

Utvalget besøkte institusjonen "Melkebøtten" som særlig tar seg av omsorgssviktede barn og unge i Nuuk. I tillegg besøkte utvalget universitetet og språksenteret.

5.6 Medborger- og forbrukerutvalget

Hovedsakene for Medborger- og forbrukerutvalget har vært kamp mot menneskehandel, immigrasjon, nordisk lovsamarbeid, og arbeid for å bedre asylbarns stilling i de nordiske landene. Utvalget ledes av Ville Niinistö (De Grønne), Finland.

Medborger- og forbrukerutvalgets norske medlemmer var frem til 1. januar 2008 Reidar Sandal (A), Bendiks H. Arnesen (A), Karin S. Woldseth (FrP) og Anne Margrethe Larsen (V). Fra 1. januar 2008 ble Reidar Sandal (A) erstattet med Kari Lise Holmberg (H).

På utvalgets møte den 25. september 2007 ble det arrangert et seminar om ulovlig og lovlig immigrasjon. Målet var å kartlegge immigrasjonen fra øst, gjennom Baltikum og til de nordiske land.

Under sesjonen i Oslo 30. oktober til 1. november var Karin S. Woldseth utvalgets talsperson for likestilling og Anne Margrethe Larsen var utvalgets talsperson for medlemsforslaget om bekjempelse av menneskehandel, jf. pkt. 4.9.

Ved utvalgets møte i Stockholm 30. januar 2008 ble det arrangert en høring om bruk av transfett i mat sammen med Velferdsutvalget. Bruk av transfett i maten kan føre til økt fare for hjerte- og karsykdommer. På bakgrunn av et forslag fra den sosialdemokratiske gruppe om forbud mot bruk av transfett i matproduksjon i Norden, arrangerte utvalget en muntlig høring med ernæringssekspert Sten Stender som innleder.

Den 14.–15. april hadde Nordisk råd møter i Stavanger. Under utvalgsmøtet ble en TemaNord-rapport 2007:506, om bruk av GMO i de nordiske land, presentert for utvalget av Karina L. Vintersborg som er forfatter av rapporten. Bakgrunnen for presentasjonen er forslagene A 1428 om bruk og merking av GMO-produkter og A 1432 om Norden som GMO-fri sone. Utvalget ble også presentert for FAFO-rapporten "Integrering i Danmark, Sverige og Norge" av

Hanne Kavli, forskningsleder ved FAFO. Under utvalgsmøtet ble det opprettet en arbeidsgruppe som skal se nærmere på asylbarns rettigheter i Norden. I denne arbeidsgruppen deltar Karin S. Woldseth, Kari Lise Holmberg og Anne Margrethe Larsen. Arbeidsgruppen har hatt ett møte, hvor de blant annet hadde samtaler med representanter for Redd Barna om den aktuelle situasjonen for asylbarn i Norge. Arbeidsgruppens forslag skal presenteres for utvalget på møtet i september og er forventet å komme til behandling under sesjonen i Helsingfors i oktober 2008. Etter utvalgsmøtet besøkte utvalget "ICORN – International Cities of Refuge Network" som er et nettverk som tilbyr forfulgte forfattere beskyttelse.

Den 24.–25. april arrangerte Nordisk råd, Baltisk Forsamling og Benelux Interparlamentariske forsamling en felles konferanse i Riga om bekjempelse av handel med mennesker. Karin S. Woldseth deltok på seminaret og holdt et av hovedinnleggene på vegne av Nordisk Råd.

Utvalgets sommermøte i juni fant sted i Warszawa. Tema var menneskerettigheter, flyktning- og asylpolitikk og migrasjon i Polen. Utvalget besøkte institusjoner som UNHCR, FRONTEx, og Center for Migration Research. I tillegg hadde utvalget møte i det polske parlamentet med lederen for justiskomiteen.

5.7 Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteens oppgaver er å utøve den parlamentariske kontrollen over den virksomheten som finansieres over Nordisk Ministerråds budsjett, inklusive de nordiske institusjonene, utføre særskilte kontrolloppgaver, kontrollere og godkjenne årsberetninger og revisjonsberetninger innen Ministerrådets virksomhetsområde, samt granske Rådets årsberetning og revisjonsberetning. Norsk medlem av komiteen har i perioden vært Sigrun Eng (A).

Kontrollkomiteen gransket i 2007 særskilt Nordisk Ministerråds informasjonskontorer og deres rolle i nærområdene. Bakgrunnen var i første rekke de gjennomgripende forandringer som de seneste ti år har skjedd i de baltiske landene. De nordiske informasjonskontorene i Baltikum og Russland har vært sentrale instrumenter i nærområdesamarbeidet, og det var viktig å se på hvorledes utviklingen har påvirket informasjonskontorenes rolle i dette samarbeidet. Komiteen engasjerte en ekstern utreder fra det finske utenrikspolitiske institutt for dette granskingsoppdraget. Granskingsrapporten ga i hovedsak et positivt bilde av kontorene og deres virksomhet, men pekte på noen områder som ikke fungerte så bra. Med bakgrunn i at Nordisk Råds presidium har ansvaret for internasjonale spørsmål i Nordisk Råd, ble rapporten overlevert Presidiet for videre behandling.

Kontrollkomiteens arbeider i 2008 med å granske Nordisk Ministerråds prosjektstyring, og vil etter planen legge fram en rapport til Rådets sesjon høsten 2008.

6. DET PARLAMENTARISKE ØSTERSJØ-SAMARBEIDET

Den 17. Parlamentariske Østersjøkonferansen ble avholdt i Visby på Gotland, Sverige, 1. og 2. september 2008, under svensk formannskap. Sentrale tema for konferansen var energieffektivisering og klimaendringer, i tillegg ble samarbeid i Østersjøen diskutert. Konferansens sluttdokument er gjengitt i vedlegg 3.

Fra Stortinget deltok Berit Brørby (A), Tore Hagebakken (A), Jan-Henrik Fredriksen (FrP) og Inge Ryan (SV). For Nordisk Råd deltok Rolf Reikvam (leder for Venstresosialistene, den grønne gruppen i Nordisk Råd).

Under Den 16. Parlamentariske Østersjøkonferansen i Berlin i 2007 ble det opprettet to arbeidsgrupper; en om klima og energi og en om arbeidsmigrasjon. Begge arbeidsgruppene skal levere sine sluttrapporter til Den Parlamentariske Østersjøkonferansen i 2009. Ivar Kristiansen (H) er Stortingets medlem i arbeidsgruppen om klima og energi, og Per Rune Henriksen (A) er Stortingets medlem i arbeidsgruppen om arbeidsmarked og sosial velferd.

Berit Brørby deltok i møte i den Utvidete faste parlamentariske østersjøkomité 22. januar 2008 i Brussel.

7. DET ARKTISKE PARLAMENTARIKER-SAMARBEIDET

Det arktiske parlamentarikersamarbeidet består av parlamentarikere fra de åtte arktiske landene (USA, Canada, Russland og de fem nordiske) og Europaparlamentet. Stortingets faste medlem av samarbeidet er Hill-Marta Solberg (A) med Ivar Kristiansen (H) som vararepresentant. Hill-Marta Solberg har vært leder av Den faste parlamentarikerkomiteen som driver samarbeidet mellom konferansene som finner sted hvert annet år.

I Det arktiske parlamentarikersamarbeidet deltar organisasjoner for de arktiske urfolkene som permanente deltakere, mens land og andre parlamentarikersamlinger (som Nordisk Råd) er observatører.

De to viktigste oppgavene til Den faste parlamentarikerkomiteen har vært å følge opp resolusjonen fra den forrige arktiske parlamentarikerkonferansen i Kiruna i august 2006 samt å planlegge den neste konferansen som fant sted i Fairbanks, Alaska, 12.–14. august 2008.

I arbeidet med oppfølging av resolusjonen fra Kiruna har særlig vært viktig å ha kontakt med det regjeringssamarbeidet i Arktisk råd hvor Norge har formannskapet. Danmark overtar formannskapet i Arktisk råd i april 2009.

Den faste parlamentarikerkomiteen har hatt møter i Ottawa den 19. oktober 2007, i Rovaniemi den 28. februar 2008, i Vladivostok 29. mai og i Fairbanks 11. august og 14. august. Under møtet i Ottawa var den nye kanadiske politikken for Arktis sentral på dagsordenen. I Rovaniemi arrangerte komiteen et felles seminar med universitetet i Arktis' rektorforum, hvor temaene var tilpasning til klimaendringer og grensene i havet i Arktis.

Under møtet i Vladivostok var et viktig tema urfolkernes situasjon i Nordøst-Russland.

Den 8. Arktiske parlamentarikerkonferansen ble arrangert i Fairbanks 12.–14. august 2008. Senator Lisa Murkowski var vert for konferansen som ble arrangert i universitetets lokaler. Hovedtemaer på konferansen var helse, maritim politikk, tilpasning til klimaendringer og utvikling av alternative energikilder. Fra Stortinget deltok Hill-Marta Solberg (A), Sonja Mandt-Bartholsen (A), Inge Lønning (H), Thore A. Nistad (FrP), Ingebrigte S. Sørfonn (KrF) og Inge Ryan (SV). På komitémøtet den 14. august ble Hill-Marta Solberg gjenvalgt som leder av komiteen. Rådgiver i Stortingets internasjonale avdeling Bjørn Willy Robstad ble utnevnt som komiteens generalsekretær. Konferansens sluttdokument er gjengitt i vedlegg 4.

Den 4. juni 2008 arrangerte komiteen et møte i FN i New York med temaet "Arktis – et barometer for global klimaforandring". Som innledere på møtet deltok blant annet det danske medlemmet av Den arktiske parlamentarikerkomiteen, Juliane Henningsen, og dr. Robert Corell. Den norske delegasjonen til FN bisto med praktisk bistand i forbindelse med arrangementet, og ambassadør Løvald ledet møtet. For øvrig har komiteen vært representert på møter på øverste tjenestemannsnivå i Arktisk råd og på enkelte andre arbeidsgruppemøter i Arktisk råd.

8. DELEGASJONENS ARBEID FORØVRIG

8.1 Delegasjonens sammensetning

Stortinget valgte den 23. oktober 2007 følgende delegasjon til Nordisk Råd:

Storingsrepresentant Hill-Marta Solberg
 Odelstingets president Berit Brørby
 Storingsrepresentant Asmund Kristoffersen
 Storingsrepresentant Britt Hildeng
 Storingsrepresentant Sigrun Eng
 Storingsrepresentant Reidar Sandal
 Storingsrepresentant Bendiks H. Arnesen

Storingsrepresentant Thore A. Nistad
 Storingsrepresentant Jan-Henrik Fredriksen
 Storingsrepresentant Hans Frode Asmyhr
 Storingsrepresentant Karin S. Woldseth
 Storingsrepresentant Ib Thomsen
 Lagtingets president Inge Lønning
 Storingsrepresentant Kari Lise Holmberg
 Storingsrepresentant Ivar Kristiansen
 Storingsrepresentant Rolf Reikvam
 Storingsrepresentant Inge Ryan
 Storingsrepresentant Dagfinn Høybråten
 Storingsrepresentant Dagfinn Sundsbø
 Storingsrepresentant Anne Margrethe Larsen

Ved delegasjonens møte 6. desember 2007 ble Odelstingets president Berit Brørby og Lagtingets president Inge Lønning og valgt til hhv. delegasjonens leder og nestleder med virkning fra 1. januar 2008.

Til medlemmer i Arbeidsutvalget ble i tillegg valgt:

Storingsrepresentant Asmund Kristoffersen
 Storingsrepresentant Thore A. Nistad
 Storingsrepresentant Rolf Reikvam
 Storingsrepresentant Dagfinn Høybråten
 Storingsrepresentant Dagfinn Sundsbø
 Storingsrepresentant Anne Margrethe Larsen

Valg foretatt på Nordisk Råds 59. sesjon:

Presidiet (13 medlemmer)
 Berit Brørby (A)
 Inge Lønning (H)
 Dagfinn Høybråten (KrF)
 Rolf Reikvam (SV)

Kultur- og utdanningsutvalget (15 medlemmer)

Britt Hildeng (A)
 Dagfinn Sundsbø (Sp)

Medborger- og forbrukerutvalget (15 medlemmer)

Bendiks H. Arnesen (A)
 Kari Lise Holmberg (H)
 Karin S. Woldseth (FrP)
 Anne Margrethe Larsen (V)

Miljø- og naturressursutvalget (15 medlemmer)

Asmund Kristoffersen (A), leder
 Hans Frode Asmyhr (FrP)
 Ivar Kristiansen (H)

Velferdsutvalget (15 medlemmer)

Hill-Marta Solberg (A)
 Reidar Sandal (A)

Ib Thomsen (FrP)
 Jan-Henrik Fredriksen (FrP)

Næringsutvalget (14 medlemmer)

Sigrun Eng (A)
 Thore A. Nistad (FrP)
 Inge Ryan (SV)

Kontrollkomiteen (7 medlemmer)

Sigrun Eng (A)

Valgkomiteen (7 medlemmer)

Berit Brørby (A), leder

Storingsrepresentant Kari Lise Holmberg ble innvalgt i Nordisk Investeringsbanks kontrollkomité for perioden 1. juni 2008–31. mai 2010.

8.2 Møter i delegasjonen

I perioden 2. halvår 2007 til 1. halvår 2008 har delegasjonen holdt syv møter. Delegasjonens leder i 2008 er Odelstingets president Berit Brørby. Lagtingets president Inge Lønning er nestleder. Valg av delegasjonsledelse for 2008 skjedde i møte den 6. desember 2007. På samme møte presenterte Fremskrittspartiet et forslag om endringer i Nordisk Råds arbeidsordning, slik at interessene til medlemmer og partier som etter nåværende regler ikke danner nordiske partigrupperinger, blir bedre ivaretatt. Forslaget ble deretter oversendt Nordisk Råds organer for videre behandling.

På møte 17. januar 2008 diskuterte delegasjonen arbeidsformene i Nordisk Råd, Nordisk Ministerråds planer og budsjett for 2009, herunder Ministerrådets varsel om at tilskuddene til de regionale informasjonskontorene i Norden bortfaller fra og med 2009. Delegasjonsleder konkluderte med at en samlet delegasjon gikk inn for fortsatt økonomisk støtte til de regionale informasjonskontorene.

Til delegasjonsmøte 12. februar 2008 redegjorde samarbeidsminister Heidi Grande Røys for Ministerrådets arbeid med globaliserings spørsmål, Ministerrådets planer og budsjett for 2009 og en fornyet innsats for å fjerne nordiske grensehindre. Foreningen Norden deltok også i diskusjonen om grensehinders spørsmål, og fremla to konkrete eksempler på nordiske grensehindre, relatert til henholdsvis fastleigeordningen og fedrekvote ved fødselspermisjon.

På delegasjonsmøte 22. april 2008 deltok justisminister Knut Storberget og redegjorde for nordisk samarbeid om krisehåndtering og samarbeid om redningstjenester, samt hvordan unngå nye grensehindre mellom de nordiske land ved utarbeidelse av nye lover.

På dagsorden for delegasjonens møte 22. mai 2008 var koordinering av trygdeytelser basert på opptjening i de nordiske land satt på dagsorden, og statssekretær Jan-Erik Støstad redegjorde for forskjellene mellom landene ved fastsettelse og av retten til uførepensjon og reglene for alderspensjon. Støstad understreket at det etter hans mening ikke kan defineres som et grensehinder, at man har forskjeller i regelverk og ytelser mellom de nordiske land.

Samarbeidsminister Heidi Grande Røys deltok på delegasjonens møte 9. juni 2008 og redegjorde for forslag til Nordisk Ministerråds budsjett for 2009 som var framlagt av generalsekretæren. Hun opplyste at samarbeidsministrene vil drøfte forslaget i sitt møte den 4. september 2008 og deretter oversende det til Nordisk Råd for behandling. I samme møte vedtok delegasjonen å foreslå at Nordisk Råds presidium retter en henvendelse til Ministerrådet for sosial- og sunnhetspolitikk med forslag om at arbeidet med å fjerne grensehindre skal inngå i mandatet for den arbeidsgruppen som nedsettes for å gjøre endringer i den nordiske konvensjonen om sosial trygghet. Et flertall av delegasjonen gikk også inn for å be Presidiet fremlegge et forslag til den kommende Østersjøkonferansen i september 2008 om at alle nasjonale parlament skal være representert i den faste parlamentarikerkomité (BSPC).

8.3 Parlamentarisk forankring av det nordiske samarbeidet i Stortinget

Det er bred politisk enighet om at arbeidet i Nordisk Råd skal forankres best mulig i parlamentene og i fagkomiteene. Parlamentspresidentene og Nordisk Råds presidium har etablert en praksis med årlige møter med utveksling av synspunkter om Nordisk Råds prioriteringer og arbeidsoppgaver med utgangspunkt i Rådets program for kommende år. Neste møte vil finne sted under Nordisk Råds sesjon i Helsingfors den 27. oktober 2008.

Stortingets delegasjon til Nordisk Råd har fordelt og oversendt vedtakene fra Nordisk Råds sesjon i 2007 på relevante fagkomiteer i Stortinget. Likeledes har delegasjonen gått gjennom det svenske formannskapsprogrammet i Nordisk Ministerråd og delt opp hovedprioriteringer og initiativ som omtales i programmet, slik at de passer til komitéstrukturen i Stortinget. I brev av 14. januar 2008 ber stortingspresidenten komiteene gjennomgå de av Nordisk Råds vedtak og de deler formannskapsprogrammet som er relevant for komiteen og tar dette i betraktning i komiteens løpende arbeid, og rapporterer tilbake til Stortingets delegasjon til Nordisk Råd om hvordan komiteen har fulgt opp denne henvendelsen.

Utenrikskomiteen meddeler i sitt svar at man har tatt inn det nordiske perspektivet i komiteens behand-

lede saker der dette har vært relevant, og peker på at flere av punktene i det svenske formannskapsprogrammet samsvarer godt med norske politiske prioriteringer, eksempelvis omtalen av Norden og EU, Norden og Arktis og Norden, Baltikum og Russland. Utenrikskomiteen opplyste også at man vektlegger kontakt med utenrikskomiteene i de andre nordiske lands nasjonalforsamlinger, og har i vårsesjonen 2008 besøkt Alltinget på Island og Folketinget i Danmark. Det nordiske perspektivet blir også ivarettatt gjennom det nordisk-baltiske samarbeidet mellom de åtte landenes utenrikskomitéledere.

Helse- og omsorgskomiteen melder at de har hatt saker til behandling som knytter seg til Nordisk Råds vedtak fra 2007 om "Psykiatrivården i Norden", blant annet et representantforslag om å beholde terapeutisk behandling i overgangen mellom barne- og ungdomspsykiatri og voksenpsykiatrien, og et representantforslag om en handlingsplan for å redusere tvang innen psykisk helsevern.

Næringskomiteen nevner grensehindre og rovdyrpolitikk som de sakene som har hatt mest fokus det seneste året. I tilknytningen til rovdyrpolitikken minnes det om at det er gjort mange utredninger og det foregår en omfattende registrering. Nå er tiden inne til å trekke noen konklusjoner med hensyn til felles forvaltning av dyr som krysser grensene, uten å gå på tvers av de forpliktelsene Norge har i forhold til Bernkonvensjonen. Næringskomiteen nevner viktigheten av gode transportkorridorer på tvers av landegrensene og betydningen av god infrastruktur i forhold til næringslivet. Komiteen peker også på at nordiske forskningsresultater og spesialkompetanse bør nyttiggjøres og spres på en bedre måte

Energi- og miljøkomiteen melder at man i løpet av inneværende sesjon ikke har hatt saker som direkte har foranlediget nordisk kontakt, men har i tilknytning til behandlingen av stortingsmeldingen om norsk klimapolitikk naturlig nok diskutert problemstillinger som f.eks. felles nordisk innsats for å bekjempe utslipp av klimagasser i bred forstand. Komiteen har videre i ulike sammenhenger diskutert eventuelt behov for bredere nordisk samarbeid der dette vil være naturlig mht. komiteens arbeidsfelt, som for eksempel utviklingen av det nordiske el-markedet og energisektorene for å tilpasse klimakravene, bruk av alternative energikilder og et marked for grønne sertifikater, langtransporterte luftforurensninger og miljøproblemer mv. Forurensningene fra kraftverkene på Kolahalvøya er fortsatt en særdeles aktuell problemstilling, og hvor nordisk samarbeid har pågått i lengre tid.

8.4 Vestnorden

Parlamentarisk samarbeid mellom Færøyene, Grønland og Island har røtter tilbake til 1985, men

samarbeidet ble mer formalisert i 1997 da landene vedtok sin nåværende samarbeidsavtale og forretningsorden, og man endret navnet fra Vestnordisk samarbeidsforum til Vestnordisk Råd. Færøyenes Lagting, Islands Allting og Grønlands Landsting velger 6 representanter hver til Vestnordisk Råd, dvs. 18 medlemmer i alt.

Kontakten mellom Stortinget og Vestnordisk Råd har siden 2002 blitt styrket. Stortingets presidentskap besluttet høsten 2002 å etablere et tettere samarbeid med Vestnordisk Råd, og stortingsrepresentanter har siden deltatt på konferanser i regi av Vestnordisk Råd som observatører og som gjest ved årsmøtene til Vestnordisk Råd.

Ved årsmøtene har et medlem av Presidentskapet deltatt. Ved temakonferansene har representanter fra relevant fagkomité deltatt.

Stortingsrepresentant Ingrid Heggø (A) fra justiskomiteen deltok på Vestnordisk Råds konferanse i juni 2008 i Torshavn på Færøyene med temaet "Endret situasjon – redningssamarbeid i Nord-Atlanteren". Nordisk Råds presidium hadde dessuten utpekt Inge Lønning og Sigrun Eng til å delta på konferanse som Nordisk Råds representanter. Inge Lønning holdt et innlegg på konferansen om Norges syn på situasjonen vedrørende redningsarbeidet i Nord-Atlanteren.

På Vestnordisk Råds årsmøte som fant sted på Island 25.–28. august 2008 deltok Odelstingets visepresident Olav Gunnar Ballo.

8.5 Informasjonsarbeid

Nordisk Råds felles informasjonsstrategi, som koordineres av sekretariatet i København, bygger på tre hovedpunkter: Informasjonssiden analys Norden, nyhetsbrevet Norden i veckan som distribueres elektronisk hver uke og hjemmesiden på Internet www.norden.org med informasjon om det offisielle samarbeidet. Nyhetsbrevet Top of Europe distribueres elektronisk hver måned. Det trykkes på engelsk og russisk.

Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd har en felles informasjonsavdeling i København.

Den norske delegasjonen driver også egen informasjonsvirksomhet. Det er i løpet av det siste året sendt ut en rekke pressemeldinger, formidlet publikasjoner og informasjonsmaterieill, samt besvart muntlige og skriftlige forespørslers.

Stortingsrepresentant Rolf Reikvam representerte den norske delegasjonen i forbindelse med et arrangement på Bærum Bibliotek den 26. januar 2008, hvor de nominerte forfatterne fra Norge til Nordisk Råds litteraturpris Merethe Lindstrøm og Synnøve Persen ble presentert.

Delegasjonen har et godt samarbeid om informasjonsspørsmål med Foreningen Norden og Norden i Fokus.

Delegasjonen er representert i styrene for Nordisk Informasjonskontor i Alta og Arendal ved henholdsvis Jan-Henrik Fredriksen og Anne Margrethe Larsen.

Nordisk Råd deler årlig ut stipender til journalister i hvert av de nordiske land. Summen som fordeles blant norske journalister for år 2008 var DKK 90 000. Følgende journalister mottok stipend for i år:

- Anne Viken, journalist, DKK 40 000
- Jan Arild Holbek, journalist, DKK 25 000
- Sindre Hovdenakk, forfatter og kritiker, DKK 25 000

8.6 Delegasjonens internasjonale kontakter

Delegasjonen arrangerte 5.–6. november 2007 et seminar om energi og miljø for nordiske og baltiske parlamentarikere.

Berit Brørby deltok 8.–9. november 2007 på Nordisk lektorkonferanse i St. Petersburg over temaet "Mulighetenes Norden – så nær deg".

I forbindelse med Nordisk Råds utvekslingsprogram for Russland og Baltikum var en gruppe på 17 russiske parlamentarikere på besøk i Oslo 18.–21. november 2007.

Anne Margrethe Larsen deltok som valgobservatør i Moskva 2. desember ved valget til Statsdumaen.

Delegasjonen arrangerte 3.–4. desember 2007 et møte mellom Baltisk forsamlings presidium og Nordisk Råds presidium.

Delegasjonen var arrangør sammen med OSCE-PA 9.–11. desember 2007 av et seminar for parlamentarikere fra Kazakstan, Kirgisistan, Tadjikistan og Turkemistan.

Den 11.–13. mars 2008 deltok Asmund Kristoffersen på Baltic Sea Day i St. Petersburg. Her holdt han et innlegg hvor han påpekte at det haster med å gjenskape balanse i det marine miljøet i Østersjøen.

Delegasjonen var 26. mai–1. juni 2008 vertskap for 16 unge russiske politikere fra Nordvest-Russland. Besøket var generert av samarbeidet mellom Nordisk Råd og Parliamentary Association of North-West Russia. Formålet med besøket var å lære hvorledes kan unge bli mer involvert i demokratiske prosesser som kan lede til positive endringer i det sivile samfunn.

Ivar Kristiansen og Karin S. Woldseth deltok 17.–18. juni 2008 på en regional politisk konferanse i Murmansk. Temaet var hvorledes kan samarbeidet mellom valgte politikere i Nord-Norge og Murmansk bedres.

Vedlegg 1

Fremstillinger, rekommandasjoner og interne vedtak 2007

Fremstillinger vedtatt av Presidiet januar – oktober 2007

Fremst. 1/2007¹

Indsatser mod radioaktiv forurening af Østersøen og Nordens Nærområder (A 1379/miljö)

Nordisk Råd rekommanderer Danmarks, Finlands, Islands, Norges og Sveriges regeringer

at opretholde strenge miljø- og sikkerhedsforskrifter i forbindelse med etableringen af eventuelle nye nukleare anlæg og i forbindelse med drift af samt affaldshåndtering og -deponering fra nye og eksisterende anlæg, institutioner, hospitaler m.m. Dette gælder såvel for landenes egne anlæg og processer som for anlæg i de øvrige Østersølande og Nordens Nærområder – i de sidstnævnte tilfælde gennem aktiv påvirkning af relevante internationale fora og ved bilaterale konsultationer

Fremst. 2/2007²

Fokus på radioaktivitet i HELCOM's og EU's arbejde (A 1379/miljö)

Nordisk Råd rekommanderer Danmarks, Finlands og Sveriges regeringer

at hver for sig og i gennem HELCOM- og EU-samarbejdet nøje at overvåge udviklingen for Østersøens radioaktive belastning og at arbejde for, at HELCOM's kommende handlingsplan for Østersøen, BSAP også indfører målsætninger og virkemidler med henblik på at nedsætte den radioaktive belastning til et ufarligt niveau overalt i Østersøen

Fremst. 3/2007³

Nordisk samordnare för gränshindersfrågor (A 1407/presidiet)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att tillsammans med Nordiska rådet instifta en nordisk samordnare för gränshindersfrågor i enlighet med principerna som framförs i betänkandet

^{1.} Vedtatt av Presidiet 25. april 2007 i København

^{2.} Vedtatt av Presidiet 25. april 2007 i København

^{3.} Vedtatt av Presidiet 25. april 2007 i København

Fremst. 4/2007⁴

Integreret syn på forvaltningen af Østersøen (A 1405/miljö)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

- 1) *at* - hver for sig og i samarbejde - medvirke aktivt til at få vedtaget en ambitiøs HELCOM Handlingsplan for Østersøen i efteråret 2007. En plan, der med forpligtende landevise reduktionsmål vil lede til et fælles havområde befriet for overgødskning
- 2) *at* fremme initiativer, der styrker et integreret syn på forvaltningen af Østersøen; herunder i fortsættelse af EU's havpolitik at medvirke til at udvikle Østersøregionen til et europæisk modelområde for en havforvaltning, der koordinerer hensynene til erhvervsudvikling og miljø
- 3) *at* fremme og gennemføre de initiativer til at nedsætte belastningen af Østersøen som, er foreslået af den 16. Parlamentariske Østersøkonference i Berlin den 28. august 2007; se bilag 1 til betænkningen - dels gennem national lovgivning og implementering, dels gennem initiativer i relevante internationale samarbejdsfora som HELCOM, CBSS og EU

Fremst. 5/2007⁵

Psykiatrivården i Norden (A 1409/välfärd)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet utarbetar och ansvarar för en nordisk strategi för psykiatriområdet som kan skapa ett mervärde genom att utgöra en ram för utbytte och samarbete mellan de nordiska länderna.

Strategin ska innehålla insatser på följande områden:

- En kartläggning av situationen på nordisk nivå när det gäller ansvar och tillgången på kompetent personal för att skolan ska kunna ge stöd och hjälp till barn och unga med psykiska problem. Elevhälsovården i skolan har en mycket viktig uppgift för att tidigt upptäcka ett barn med psykiska problem/sjukdom och det *skal* därför finnas tillgång till en väl fungerande elevhälsovård där skolpsykolog ingår.

^{4.} Vedtatt av Presidiet 25. september 2007 i Göteborg

^{5.} Vedtatt av Presidiet 25. september 2007 i Göteborg

- Bekämpa stigmatiseringen av psykiskt sjuka i samhället och aktivt arbeta för att likställa psykiskt sjuka med somatiskt sjuka i lagstiftningen. Planera och genomföra en gemensam nordisk informations- och upplysningskampanj om denna grupp i samhället. Skolan är en viktig målgrupp för att uppnå ett långsiktigt och hållbart resultat. Under 2008 genomföra en nordisk konferens för brukare, anhöriga, vårdpersonal och beslutsfattare.
- Stimulera och underlätta för ett ökat nordiskt forskningssamarbete inom en rad olika områden som t.ex. diagnostisering och medicinering av barn med ADHD/Damp, vård- och boendeformer för psykiskt sjuka, riskvärdering vid utskrivning och risker för våld.
- Initiera en utredning och lämna förslag till ökade statliga och kommunala insatser när det gäller bostad och stöd i vardagen för personer med psykiska handikapp/funktionshinder – ge denna grupp människor möjlighet till en meningsfull sysselsättning och en anpassad boendemiljö. Det finns i dag skillnader i tillgången av mobila team som kan ge stöd och vård i patientens egen hemmiljö.
- Ökat samarbete för att höja kvaliteten i vården genom översyn av kvalitetskrav och metoder och resultat. Behandlingsgaranti för psykiskt sjuka likt det som diskuteras och föreslås i Danmark (och i linje med Rek 17/2006 Väntetider för barn och unga inom psykiatrivården i Norden).
- Nordisk satsning på kompetensutveckling och utbildning av personal inom psykiatrivården som t.ex. specialistläkare samt insatser för att öka statusen för att arbeta inom denna sektor. I t.ex. Danmark blir endast ca 2 procent av en årgång medicinstuderande psykiatriker p.g.a. dålig status och image för detta yrke.
- En nordisk Nollvision enligt den svenska nationella psykiatrisamordnarens förslag; ingen med psykisk ohälsa som kommit i kontakt med psykiatrivården ska skada sig själv eller annan på grund av att denne avvisats eller tappats bort av psykiatrivården.
- Strategin ska presenteras senast den 31 december 2008.

Fremst. 6/2007⁶

Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner (A 1415/medborger)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

⁶ Vedtatt av Presidiet 25. september 2007 i Göteborg

at forholde sig til Europarådets kampanje "Stop domestic violence against women" (2006-2008) med at afholde en fælles nordisk konference om temaet.

- Konferencen skal tage udgangspunkt i præsentation og erfaringsudveksling af nationale tiltag hvad angår juridiske og politiske virkemidler, støtte til og beskyttelse af ofrene, dataindsamling og holdningsskabende tiltag som involverer aktiv deltagelse af mænd.
- Nordisk Ministerråd skal på baggrund af eksperternes erfaringsudveksling og identifikation af de vigtigste samarbejdsområder vedrørende bekæmpelse af vold i nære relationer udarbejde et fælles nordisk program med fokus på konkrete initiativer på feltet.

Rekommandasjoner vedtatt av Nordisk Råd under den 59. sesjonen

Rek. 7/2007

Klimainitiativer i Norden og internasjonalt (A 1410/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

- 1) *at* samarbejde om en ambitiøs og aktiv nordisk klimapolitisk profil i de internationale fora, der vil fastlægge de kommende års internationale klimaaftaler, jf. Præsieforslag A 1421/præsidiat
- 2) *at* intensivere samarbejdet om gennemførelsen af de nødvendige udslipsreduktioner af klimagasser fra de nordiske lande; bl.a. gennem erfaringsudveksling, udvikling af omkostningseffektive politikker og teknologier, forskningssamarbejde, oplysningskampagner etc.
- 3) *at* understøtte et nordisk samarbejde om samfundsmæssige tilpasninger til de igangværende og kommende klimaændringer i de nordiske lande; herunder forskning, udvikling af værktøjer til den fysiske planlægning og formidling af praktiske eksempler fra kommuner og regioner, der har gennemført succesfulde tilpasningsinitiativer
- 4) *at* – gennem aktiv deltagelse i internationale organisationers arbejde og gennem øgning og målrettet anvendelse af nationale midler til udviklingshjælp – understøtte en udvikling i verden, der stopper afskovningen, fremmer den bæredygtige skovdrift og sætter de fattigste og mest klimaudsatte lande i verden bedre i stand til at møde klimaændringerne og til at følge en miljørigtig udviklingsvej
- 5) *at* arbejde målrettet i internationale organisationer for at fremme etableringen af en global arena, der kan håndtere klimakonflikter og for at fremme et globalt beredskab, der kan håndtere spørgsmålet om klimaflygtninge

Rek. 8/2007***Energieffektivisering og brug af vedvarende energi i offentlige bygninger (A 1414/miljø)***

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

- 1) *at* foretage en struktureret informationsudveksling om initiativer i de nordiske lande til at fremme energieffektivisering og anvendelse af vedvarende energi i offentlige bygninger (blandt andet som implementering af EU-direktiv 2006/32/EF)
- 2) *at* udarbejde et katalog over gode politiske virkemidler og konkrete, vellykkede eksempler på at effektivisere energianvendelsen i offentlige bygninger i Norden og at fremme anvendelsen af vedvarende energi i disse. Kataloget bør distribueres til alle offentlige myndigheder og institutioner i de nordiske lande.

Rek. 9/2007***Vedvarende energi og styrkelse av det baltisk-nordiske el-net (A 1419/miljø)***

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landenes regeringer, sammen og hver for sig,

- 1) *at* fremme udviklingen og anvendelsen af vedvarende energiformer i Østersøregionen, så disse energikilder styrkes i forhold til de fossile og kernekraft baserede kilder. Dette gøres bl. a. gennem:
  - a. en målrettet regional indsats i forbindelse med gennemførelsen af EU's fælles energipolitik om vedvarende energi og energieffektivisering
  - b. styrkelse af det regionale energipolitiske samarbejde i Østersøområdet, herunder BASREC-samarbejdet, med henblik på udvikling og fremme af den vedvarende energi samt at forbedre energieffektiviseringen i landene
- 2) *at* arbejde aktivt for at fremme en tættere sammenknytning af el-transmissionsnettene i Norden, Baltikum og Nordeuropa med henblik på at øge forsyningssikkerheden og muligheden for at benytte en bredt sammensat palet af energikilder i regionen.

Rek. 10/2007***Nordisk insats till FN's klimakonferens i København 2009 (A 1421/præsidi)***

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

- 1) *att* genomföra undervisningsinitiativ för skolelever om klimatförändringar och FN:s klimattoppmöte med start år 2008

- 2) *at* arrangere en debat med bred folkelig deltagelse om opnåelse af klimamål, med fokus på det individuelle ansvar samt på de sociale konsekvenser af klimaændringer for de mest berørte samfund og mennesker
- 3) *att* förestå utställnings- och demonstrationsverksamhet angående förnyelsebar energi och miljöteknologi i samband med FN:s klimatkonferens
- 4) *att* arrangera nordiska "roundtables" med de främsta nordiska energiexperterna i syfte att kunna besluta om ambitiösa energimålsättningar för de nordiska länderna
- 5) *att* igångsätta projekt för att vidareutveckla nya energilösningar i syfte att minska CO₂ utsläpp, samt att vidareutveckla forskningssamarbetet mellan nordiska och globala forskningsmiljöer
- 6) *att* i budgeten för Nordiska ministerrådet 2008 och 2009 säkerställa nödvändiga ekonomiska resurser för att genomföra planeringen inför FN:s klimatkonferens 2009

Rek.11/2007***MR-U's strategi for utdannings- og forskningsområdet 2008-2010 (B 249/kultur)***

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

å gennemføre "Ministerrådsforslag om Norden - en ledende, dynamisk kunskaps og kompetensregion. MR-U:s strategi for utbildnings- og forskningsområdet 2008–2010" under hensyntagen til de synspunkter som er fremført i betenkningen om forslaget

Rek. 12/2007***Økt nordisk forskningssamarbeid (A 1413/kultur)***

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å etablere en dialog med de nasjonale forskningsråd om strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid, og løsninger på disse, som ledd i videreutviklingen av det nordiske området for forskning og innovasjon

Rek. 13/2007***Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kultur-fag (A 1425/miljø)***

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å igangsette en utredning om de små håndverksfagenes situasjon i Norden, og om muligheten for å etablere et nordisk samarbeid om opplæring og utdanning innenfor disse fagene

Rek. 14/2007**Rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland (A 1412/velferd)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

- 1) å ta initiativ til en internasjonal avtale som regulerer rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland
- 2) å samarbeide om å øke utdanningskapasiteten av helsepersonell i utviklingsland
- 3) å samarbeide om tiltak for at utviklingsland beholder en større del av sitt helsepersonell hjemme

Rek. 15/2007**Bekæmpelse af menneskehandel (A 1427/medborger)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

- 1) at orientere udvalget om Ministerrådets igangværende undersøgelse af samarbejdsmulighederne med andre internationale aktører med blik på at kortlægge sammenhængen mellem forlænget ophold for ofrene for menneskehandel og opklaring af bagmandsvirksomhed (jf. rek. 25/2005)
- 2) at udenrigsministrene, på Nordisk Råds årlige sessioner redegør (skriftligt eller mundtligt) om initiativer og projekter, der retter sig mod bekæmpelse mod menneskehandel i de nordiske og baltiske lande. De årlige redegørelser skal indeholde en status over problemernes omfang, samt en opstilling af hvilke initiativer og projekter Ministerrådet vil iværksætte med henblik på at løse problemerne.
- 3) at Nordisk Ministerråd prioriterer at afhjælpe de menneskelige konsekvenser af trafficking – f.eks. ved at anvende formandskabspuljen til at yde økonomisk støtte eller kompetencebidrag til beskyttelseshuse (safehouses) i de nordiske lande, Nordvestrusland og Baltikum for ofre for menneskehandel.

Rek. 16/2007**Ny Nordisk Mat - handels- og gränshinder för livsmedelsindustrin (A 1408/næring)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

- 1) att inom projektet "Ny Nordisk Mat" initiera en kartläggning av handels- och gränshinder mellan de nordiska länderna för livsmedelsindustrin
- 2) att utifrån kartläggningen lägga fram förslag till åtgärder för att lösa de hinder som identifieras
- 3) att inom projektet "Ny Nordisk Mat" öronmärka medel för detta arbete

Rek. 17/2007**Nordisk ministerråds budget for 2008**

(B 248/PRESIDIET)

Præsidiets foreslår at

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

- 1) att öka anslaget för 2-2404-2 Nordjobb med 300 000 DKK
- 2) att minska anslaget för 2-4110-1 med 100 000 DKK
- 3) att minska anslaget för 5-1021-3 med 100 000 DKK
- 4) att minska anslaget för 5-1021-1 med 100 000 DKK

Särskilda yttranden

ANGÅENDE BUDGETERINGEN

Budgetgruppen anser att den mångfald av puljer som det opereras med i budgeten är förvirrande och väsentligt försvårar budgetarbetet. Det är viktigt att den nordiska budgeten är tydlig och att politiska prioriteringar lätt kan utläsas i budgeten. Nordiska rådet har förhoppningar om att budgetmoderniseringen skall avhjälpa detta. I generalsekreterarens förslag till budget 2008 opereras det fortfarande med många olika puljer för olika ändamål. Nordiska rådet önskar att samtliga budgetmedel disponeras så att det tydligt framgår vad pengarna skall användas till.

ANGÅENDE PROJEKT

Nordiska rådet önskar en stramare projektstyrning av de många projekt som är aktiva inom Nordiska ministerrådet, med tydliga målformuleringar och klara succékriterier. Det bör också ske en bättre koordinering av de olika arbetsgruppernas verksamhet för att undvika dubbelarbete och för att kunna tillgodogöra sig resultat från arbetsgrupperna. Vidare bör avslutade projekt avrapporteras till Nordiska rådet där det klart framgår om projektens mål uppfyllades eller inte. Periodiska rapporteringar till Nordiska rådet angående pågående projekt önskas också.

ANGÅENDE GLOBALISERINGSINITIATIVET

Globaliseringen kommer att vara ett av de mest centrala arbetsområdena i det nordiska samarbetet under 2008. Vid statsministrarnas sommarmöte i juni fattades beslut om att avdela 60 MDKK för globaliseringsarbetet. I ministerrådsförslaget om budgeten för 2008 specificeras finansieringen av dessa 60 MDKK. Nordiska rådet stöder statsministrarnas beslut om att tilldela globaliseringsarbetet 60 MDKK och stöder också ministerrådets förslag till finansieringsmodell. Dock menar Nordiska rådet att det är viktigt

att också tänka i ett längre perspektiv, då närmast vad avser budgeten för 2009 och de därpå följande åren. År 2008 används en likviditetssänkning för att delvis finansiera globaliseringsarbetet, vilket lämnar ett en utmaning på 35 MDKK för finansieringen 2009. Det är enligt Nordiska rådet centralt att ha en förnuftig framförhållning så att utarbetandet av budgeten för Nordiska ministerrådet 2009 inte blir en övermäktig uppgift.

ANGÅENDE KLIMATTOPPMÖTET 2009

Det globala klimattoppmötet i Köpenhamn 2009 kommer att kräva medel för att gemensamma nordiska projekt och insatser skall kunna realiserars. Det rör sig om tre olika kategorier av verksamhet: Energi- och miljöpolitisk koordinering, undervisnings- och folkupplysningsverksamhet samt utställnings- och eventbetonad verksamhet. Det är nödvändigt att avsätta medel för detta redan år 2008. Särskilt insatser riktade mot undervisningssektorn förutsätter tidig

planering. Finansieringen av insatserna för klimattoppmötet kommer till viss del att täckas av satsningar i globaliseringsarbetet, men det är nödvändigt att reservera erforderliga medel i budgeten för detta ändamål.

ANGÅENDE BUDGETDIALOGEN

Nordiska rådet har tidigare meddelat att man önskar att de olika fackministerråden skall inkopplas i budgetprocessen och att budgeten för de olika sektorerna också dryftas mellan relevant fackministerråd och utskott i Nordiska rådet. Detta är viktigt för att få en bredare förankring av budgeten.

AVVIKANDE ÅSIKT

En minoritet, den konservativa gruppen i Nordiska rådet, önskar en reduktion av budgetramen med 3 % vilket motsvarar en reduktion på ca 25.758.000 DKK.

Vedlegg 2

Nordiska rådets program 2008

Det nordiska parlamentariska samarbetet syftar till att främja politisk, ekonomisk, miljömässig, social och annan utveckling i Norden och norra Europa.

Nordiska rådet vill tillsammans med de nordiska regeringarna arbeta med frågor som skapar mervärde för de enskilda länderna. Ett sådant område är globaliseringen där alla de fem nordiska länderna och de självstyrande områdena skall klara sig i helt nya konkurrens och produktionsmönster. Här kan det nordiska samarbetet få ny betydelse och skapa nya resultat till nytta för våra nordiska invånare. De nordiska länderna har självklara gemensamma styrkepositioner som bäst kan utnyttjas på den globala marknaden genom en samfällad strategisk insats.

Motverkandet av klimatförändringarna kommer att vara en central utmaning för det nordiska samarbetet de kommande åren. De nordiska länderna har alla förutsättningar att minska utsläppen av växthusgaser trots ökad energiproduktion. Detta med hänvisning till bl.a. modern miljöteknologi, användningen av förnyelsebara energikällor och energieffektivisering. Norden ensamt har dock marginellt inflytande på klimatet och förändringarna däri. Problemet är i allra högsta grad globalt och därför gemensamt. Därmed bör lösningen också vara global och gemensam. Nordiska rådet kommer att fokusera på planeringen av FN:s klimatkonferens 2009 i Köpenhamn för att säkerställa att de nödvändiga besluten med tanke på miljön och klimatet, fattas vid mötet.

Nordiska rådet arbetar målmedvetet för att Norden skall vara en föregångsregion när det gäller globalt ansvar så att det solidariska tänkande som genomsyrar de nordiska samhällena också kommer att styra de nordiska ländernas ageranden globalt. De nordiska länderna är idag centrala aktörer i humanitärt arbete runt om i världen. Nordens engagemang i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor, vilket bland annat omfattar civil krishantering och samhällssäkerhet, syftar till att stärka den samnordiska förmågan till kris- och katastrofhantering. De nordiska länderna har lång erfarenhet och bred expertis i dessa frågor. Ett starkt nordiskt samarbete bidrar till att höja insatsförmågan både på hemmaplan och internationellt.

Klimat och miljö

För att Norden också i framtiden skall vara en framstående region i världen kräver det bland annat att näringslivet och hushållen har tillgång till säkra leveranser av energi, som produceras och distribueras på ett hållbart sätt. Därför måste energipolitiken

utformas så att den tillgodoser dels miljö- och klimatmålen och dels distributions- och försörjningsmålsättningar i de nordiska länderna. Det förutsätter en minskning av användandet av fossila bränslen och en satsning på en rad olika miljövänliga och utsläppsfria energikällor. Alltså bör det nordiska samarbetet satsa på att utveckla och utnyttja förnyelsebar energi i större grad än idag. Med hänsyn till radioaktivt avfall är det ett samnordiskt intresse att hanteringen och lagringen sker i enlighet med strängast tänkbara säkerhetskrav.

Miljömedvetenhet och höga ambitioner för miljöskydd är en viktig grundsten i det nordiska vinnarkonceptet. I det sammanhanget kommer Nordiska rådet att fortsätta samarbetet med de övriga Östersjöländerna för att bekämpa bl.a. de oförsvarligt stora utsläppen av kväve och fosfor i Östersjön. I Nordiska rådets arbete med att vidareutveckla Norden som en inflytelserik region spelar nordisk branding av miljö- och energiteknologier samt miljösystemexport en stor roll.

Norden ett centrum för innovation och konkurrenskraft

Nordiska rådet kommer att fokusera på centrala näringspolitiska villkor i förhållande till de globala utmaningar som näringslivet i Norden konfronteras med dagligen. Det är en grundläggande förutsättning att Nordens näringsliv -och forskningsinstitutioner har de nödvändiga globala kompetenserna. Med detta menas att man har kunskap om och erfarenhet av nya kompetenskrav, handelsmönster, finansiella metoder och interkulturella umgängesformer. Nordiska rådet kommer i samarbete med de nordiska regeringarna att arbeta för att arbetet omkring globaliseringsfrågeställningarna blir en framgång. Vidare är det för Nordiska rådet en målsättning att det skapas ekonomiska resurser på tvärs av de nordiska gränserna så att både nya företagare och redan etablerade företag får bättre tillgång till startoch utvecklingskapital. Norden bör i högre grad än tidigare utnyttja sitt regionala samarbete till att optimera användningen av existerande kapital och samtidigt samarbeta om att utveckla ytterligare kapital för detta ändamål. Utbildning och forskning är avgörande faktorer för hur de nordiska länderna kommer att klara sig i en global konkurrenssituation. Nordiska rådet kommer att aktualisera initiativ på dessa områden – speciellt i förhållande till det fortsatta arbetet med globaliserings-satsningen. Slutligen är det avgörande för Norden att utvecklingen på innovationsområdet fortsätter. Detta

kan ske via ett förbättrat samspel mellan forskare och innovationsmiljöer samt mellan innovationsmiljöer och företag. Användardriven innovation är ett nyckelord i detta sammanhang.

Norden och det regionala samarbetet

Som en konsekvens av ett ökande internationellt samarbete måste Norden i större grad fokusera på regionalt samarbete. Detta inte minst med hänvisning till samarbetet inom ramen för den Nordliga dimensionen och det regionala samarbetets tilltagande betydelse i det europeiska samarbetet. Därför vill Nordiska rådet fortsatt spela en aktiv roll i Östersjösamarbetet, i Västnorden, i Arktis- och Barentssamarbetet samt också aktivera samarbetet i förhållande till Europaparlamentet. Det är centralt för Norden att skapa en förståelse för de viktigaste utmaningarna och arbetsfrågorna i dessa regioner. Nordiska rådet har som ambition att involvera sina grannländer i ett aktivt deltagande i regionala samarbetsorgan.

Nordens välfärdssamhällen

Det finns ett tydligt samband mellan en god folkhälsa och ett samhälle präglad av ekonomisk och social trygghet. Människor skall kunna och våga skifta karriär eller byta arbete när detta krävs för att hålla sig kvar på arbetsmarknaden. Ekonomisk stress och social otrygghet orsakar ohälsa. Hälsa, ekonomisk och social trygghet är viktiga framgångsfaktorer för att Norden också i framtiden skall ligga i täten i den globala konkurrensen. Nordiska rådet kommer under året att fokusera på den nordiska välfärdsmodellen i detta sammanhang. Socialpolitiska reformer hör idag ofta samman med förändrade ekonomiska och sociala strukturer. De nordiska länderna skall agera så att viktiga landvinningar som utrotande av fattigdom, minskningen av sociala klyftor och ökande av kvinnors handlingsfrihet inte äventyras. En viktig utmaning för Nordiska rådet och det nordiska samarbetet blir därför att utforma reformstrategier som gör det möjligt att förena åtaganden när det gäller männis-

kors sociala trygghet med en exponering för en ökad integration av en global ekonomi.

Kulturell samhörighet

Kultursamarbetet spelar en viktig roll för Norden och är en av hörnstenarna och i det nordiska samarbetet. Nordiska rådet kommer under 2008 att följa upp den nya strukturen för det nordiska kultursamarbetet och vid behov väcka nödvändiga förändringsförslag. Under de kommande åren kommer det också att riktas speciell uppmärksamhet på de utvecklingsmöjligheter som uppstår när kopplingen mellan kultur och näringsliv stärks. Språk och språkförståelse är i detta perspektiv centralt och därför kommer språkpolitiska frågeställningar att bli viktiga.

Norden utan gränshinder

Att företag och enskilda individer kan förflytta sig och verka fritt i Norden utan att konfronteras med gränshinder är en grundläggande förutsättning för att Norden skall kunna utveckla och bibehålla sin position som en konkurrenskraftig region. Som en följd av en långt utbyggd välfärd och en stor offentlig sektor finns det många regler, lagar och direktiv på samhällets olika områden i de nordiska länderna. Det har visat sig att dessa regler och lagar inte alltid passar ihop mellan de nordiska länderna. I takt med att de nordiska befolkningarna och företagen allt mera verkar och lever i två eller flera nordiska länder ställs denna problematik på sin spets.

Att avskaffa existerande gränshinder är emellertid inte nog. Nya uppstår löpande i samband med ny nationell lagstiftning och i samband med den nationella implementeringen av EU direktiv. Det är nödvändigt att det sker en nordisk koordinering av dessa processer. Nordiska rådet kommer i samarbete med de nordiska ländernas regeringar att nogsamt följa med avvecklingen av centrala gränshinder i Norden. Likaså kommer Nordiska rådet att rikta speciell uppmärksamhet åt att utvärdera de nya strukturer som skapats av de nordiska regeringarna och se om dessa fyller sin funktion.

Vedlegg 3**Resolusjon fra 17. parlamentarikerkonferansen i Østersjøområdet****Conference Resolution**

Adopted by the 17th Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)

The participants*, elected representatives from the Baltic Sea States, assembling in Visby, Sweden, 31 August – 2 September 2008,

discussing Co-operation in the Baltic Sea Region, Climate Change and Energy Efficiency, Energy Supply and Security, Eutrophication, Maritime Policy and the Baltic Sea Action Plan, and Labour Market and Social Affairs, reiterating their profound and shared concern about the state of the terrestrial and marine environment in the Baltic Sea region, and welcoming the HELCOM Baltic Sea Action Plan as a central tool for restoring a good environmental status of the Baltic Sea by 2021, call on the governments in the Baltic Sea Region, the CBSS and the EU,

Regarding Co-operation in the Region, to

1. take into account the development of a EU Strategy for the Baltic Sea Region and ensure its coordination with the existing formats of cooperation in the region, namely the CBSS and the new Northern Dimension policy, including measures to strengthen dialogue and coordination with parliamentary organizations and parliamentarians of the Baltic Sea Region;
2. promote coordination between intergovernmental actors and other stakeholders in the Baltic Sea Region, for the sake of environmental and fiscal efficiency, encouraging the evolution of a division of labour and responsibilities in accordance with their respective objectives and competencies;
3. support, facilitate and heed the work of NGOs in the Baltic Sea Region, especially concerning public awareness raising on environment, climate change, labour market and social affairs, as well as other relevant issues;

Regarding Climate Change and Energy Issues in the Baltic Sea Region, to

4. Coordinate and cooperate on strategies before the COP-14 in 2008 (Poznan) and COP-15 in 2009 (Copenhagen) in order to provide consolidated support from the Baltic Sea Region to ambitious measures for the mitigation of man-made CO₂ emissions, by recommending:
  - a significant reduction of CO₂ emission in 2020, as concluded by the *ad hoc* working

group of the Annex-1 countries under the Kyoto Protocol at the COP-13 session in Bali, and

- fulfil recommendations of the Council of the European Union to achieve a significant emission reduction by 2050 compared to 1990;
5. extend cooperation to reduce the vulnerability and improve the adaptability to the consequences of climate change, as well as to the enhancement of the capacity to prevent and manage adverse consequences of climate change (such as natural hazards and technological accidents);
  6. strengthen the capacity to support and coordinate Baltic Sea regional energy cooperation in developing an integrated and optimized regional approach to the energy issues in the Baltic Sea Region, taking into account the various energy mixes of the countries in the Region and the possibilities for developing cross-border power links;
  7. support the construction and greater use of land-based and offshore wind power, as well as increase the investments in the construction and upgrading of new three-phase supply networks, and promote the development of a European ultra-high voltage DC transmission network in order to enhance interconnectivity within Europe;
  8. promote the establishment of an inter-modal transport system in the Baltic Sea Region to save energy and make the Region a model region in Europe;
  9. support transport projects of energy and energy carriers that minimize environmental threats to the Baltic Sea and intrusion on its environment, and which increase the level of the security of supplies, without diminishing security of one or more states in the Baltic Sea Region;
  10. promote – by means of e.g. technology transfer, research and development, and vocational training - more effective actions to develop renewable energy, energy efficiency and energy savings in all sectors in the Baltic Sea Region, while taking initiatives to exploit the positive research, job and business potentials of environmentally friendly technologies;

Regarding the Baltic Sea Action Plan and the Integrated Maritime Policy, to

11. fully commit themselves to the implementation of the HELCOM Baltic Sea Action Plan (BSAP) and the work of the BSAP Implementation

- Group, for instance by unreserved compliance of the nutrient reduction objectives in each sub-region of the Baltic Sea, and developing national programmes of action to be considered by the HELCOM Ministerial meeting in 2010 at the latest;
12. take active measures against eutrophication, in accordance with the recommendations of the 16th BSPP and the BSPP Working Group on Eutrophication, for instance by promoting research and concrete measures to bind and reduce phosphorous in the Baltic Sea, and by building new sewage plants, fostering the use of phosphate-free detergents and reducing emissions from agriculture, transport, industry and households;
  13. take concrete steps to develop the Baltic Sea Region into Europe's model maritime region, recognizing that maritime policy must be seen within an overarching framework of sustainable development, environment, marine spatial planning, safety at sea and intermodality, according to IMO (Law of the Sea) and EU maritime policies;
  14. continue to support global regulation with regard to safety and marine environmental protection, thereby ensuring that all ships that sail through the Baltic Sea comply with the same high level of safety and environmental standards, irrespective of flag;
  15. ensure that all States of the Baltic Sea Region are continuously committed to the ratification, effective implementation and enforcement of existing IMO instruments;
  16. support the establishment of an IMO regulatory framework, preferably already in 2008, for an ambitious and binding regulation for the reduction of total global CO₂-emissions from ships;
  17. take continued concrete and effective steps within the framework of IMO to ensure binding regulations for maritime safety, safety of navigation and security, considering among other things the rapidly increasing number of oil transports in the Baltic Sea and the severe winter conditions especially in the northern parts of the Baltic Sea;
  18. support the harmonisation of Vessel Traffic Services (VTS) procedures throughout the Baltic Sea region, a programme for the gradual development and introduction of a satellite-based, emission-related monitoring system for ships;
  19. support the stepwise development of land-based electricity supply for cargo and passenger ships in harbours regarding the international development;

Regarding Labour Market and Social Affairs, to

20. establish fair, clear and accessible ground rules for labour mobility and business establishment and provision of services, for instance by securing transparency regarding rules and regulations in various countries and by expanding the already existing network of info-centers in the northern and eastern parts of the Baltic Sea Region;
21. further develop the cooperation in the field of education and science for sustainable development as a means of further boosting the competitiveness of the Baltic Sea Region;
22. continue to pursue an active policy against youth unemployment, for harmonization of vocational training programmes, and for strengthening the dialogue between social partners;

Furthermore the Conference

23. appreciates the acknowledgement, made by the Heads of Government at the 7th Baltic Sea States Summit in Riga 4 June 2008, of a close and regular dialogue between CBSS and BSPP, of a deepened cooperation, and of the importance of its continuation;
24. welcomes and supports the text of the Declaration on the reform of the CBSS, elaborating the priorities of regional cooperation in the Baltic Sea area;
25. advocates that the new, long-term priorities of cooperation in the framework of the CBSS also be taken into consideration during the 18th Baltic Sea Parliamentary Conference;
26. acknowledges the positive process of dialogue and information exchange with CBSS, looks forward to a further and mutual development of this dialogue, and encourages the governments of the CBSS to present, through the CBSS, an annual report of their implementation of the BSPP resolutions;
27. asks the Standing Committee to carry out a review and assessment of the structures and working methods of the BSPP, based on considerations within the BSPP Extended Standing Committee, and to report to the 18th BSPP in 2009;
28. welcomes with gratitude the kind invitation of the Danish Parliament to host the 18th Baltic Sea Parliamentary Conference in Denmark 31 August – 1 September 2009.

* Parliaments of Free Hanseatic City of Bremen, Denmark, Estonia, Finland, Federal Republic of Germany, Free and Hanseatic City of Hamburg, Iceland, Latvia, Leningrad Region, Lithuania, Mecklenburg-Vorpommern, Murmansk, Norway, Poland, Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation, State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation, City of St. Petersburg, Schleswig-Holstein, Sweden, land Islands, Baltic Assembly, Nordic Council, Parliamentary Assembly of the Council of Europe, Parliamentary Assembly of North-West Russia.

Vedlegg 4**CONFERENCE STATEMENT**

We, the elected representatives of Canada, Denmark/Greenland, the European Parliament, Finland, Iceland, Norway, Russia, Sweden, and the United States of America;

In collaboration with indigenous peoples of the Arctic;

Meeting to discuss maritime policy, human health, renewable energy, and adaptation to climate change in the Arctic region;

Ask governments in the Arctic Region, the Arctic Council and the institutions of the European Union:

Regarding human health in the Arctic, to

1. Form a strategic plan on human health policy in the Arctic Council where the synergies from existing work on this issue are utilized to provide for better human health in the Arctic in harmony with cultural values.
2. Provide an assessment of the positive and negative effects of a changing climate on human health in the Arctic.
3. Continue to support exchange programmes for young people in the Arctic Region.
4. Urge the Arctic Council to give priority to the prevention of alcohol and drug abuse and suicide, and to exchange best practices on how to deal with these problems, with the participation of states, regions and indigenous peoples.
5. Commission the University of the Arctic to provide specialized training for health care personnel, with special focus on Arctic conditions.
6. Place the issue of alcohol and drug abuse, and best practices from efforts to reduce this problem, on the agenda of the UN Permanent Forum on Indigenous Issues and the World Health Organisation.
7. Further engage relevant NGOs in the Arctic Region in the work of human development, risk reduction, access to health care, preventive health care and disaster preparedness in the sparsely populated areas in the Arctic.
8. Regarding development of an Arctic maritime policy for safety at sea, to
9. Work to develop harmonized, effective regulations to reduce all forms of pollution from ships sailing in the Arctic Ocean.
10. Strengthen cooperation, consultation and coordination among nations regarding search and rescue matters in the region to ensure an appropriate response from states to any accident.
11. Take an active role in updating the "Guidelines for Ships Operating in Ice-covered Waters" within the International Maritime Organisation, and making these guidelines mandatory.
12. Strengthen existing measures and develop new measures to improve the safety of maritime navigation.
13. Support the completion of the Arctic Council's Arctic Marine Shipping Assessment and develop an action plan on the basis of its findings.
14. Support action and investment by Arctic nations, and the maritime industry, to put appropriate resources in place to provide for emergency response capability, search and rescue capability, and spill response capability, as the Arctic opens to marine shipping, and to take preventive measures to avoid shipping accidents.
15. Make concerted efforts to develop environmentally friendly technology for transport and economic activity in the Arctic to protect its vulnerable nature and the way of life for the Arctic peoples.
16. Support the solid foundation for responsible management of the Arctic Ocean by all Arctic States and other users of the Arctic Ocean through the existing, comprehensive international legal regime that governs the Arctic Ocean.

Regarding adaptation to climate change, to

17. Raise a strong Arctic message to combat climate change at the COP 15 negotiations in Copenhagen in December 2009.
18. Support the Indigenous Peoples Global Summit on Climate Change and promote the inclusion of the summit report at the COP 15 and other related venues.
19. Speed up the promotion and conduct, by the end of IPY 2008, of the International Conferences "The Arctic – a region of global cooperation" and "Global climate changes and human challenges" under the auspices of the UN.
20. Provide an assessment on how Arctic nations can prepare for new opportunities as a result of a changing Arctic.
21. Further build capacity in Arctic communities to adapt to climate change, including the development of new education programmes and skills training initiatives, to allow individuals in these communities to be prepared for new job opportunities and to implement projects at a local level.
22. Increase research on adaptation to climate change

with a focus on the social and economic needs of the people living in the Arctic.

23. Ensure availability of data, including research data and accessibility to geographical areas for research purposes.
24. Implement the recommendations from the International workshop in Helsinki in October 2008 on Sustaining Arctic Observing Networks, (SA-ON), as a legacy of the International Polar Year 2007 – 2009.
25. Ensure the inclusion of an appropriate contribution from elected representatives of the Arctic region to the COP 15 in Copenhagen in 2009.

Regarding development of renewable energy resources, to

26. Promote and invest in research, development and deployment of alternative and renewable energy sources suitable for the Arctic region. Special emphasis should be placed on the replacement of fossil fuels by solar, wind, biomass and other alternative energy sources.
27. Address the challenges of access to energy by communities in the Arctic given the vast distances between communities, limited infrastructure, and smaller economies of scale for investment opportunities.

Ask the Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region, to

28. Work to promote the 2010 targets to reduce the loss of biodiversity in the Arctic.
29. Promote the Fairbanks Statement in the development of an Arctic policy in the European Union and the Arctic states, and involve the national parliaments and the European Parliament in this process.
30. Take note of the intention of the European Commission to release a Communication on Arctic policy in the autumn of 2009.
31. Actively support the development of a Northern Dimension Partnership in Transport and Logistics, and the further strengthening of the existing partnerships in Environment and in Public Health and Social Well-being.
32. Encourage the Arctic States and the European Union to work together on an agenda for issues of Arctic and northern interest, and to promote it on

a global level in cooperation with international organizations and forums, which are taking a growing interest in Arctic issues of global importance.

33. To continue the discussion on legal regimes that impact the Arctic, and in particular to promote ideas to strengthen the legal and economic base of the Arctic Council.
34. Take initiatives on a domestic level, where necessary, to draw up national strategies for northern regions.
35. Encourage the University of the Arctic to build practical capacity in the north to address the challenges of adaptation to climate change, and to solve the Arctic's needs for energy, from technical, cultural, economic as well as environmental perspectives, and to provide further education of health care personnel with special focus on Arctic conditions.

Furthermore the Conference

36. Acknowledges the interest and presence of parliamentary observers and representatives from governments and non-government agencies at this Conference, and recognises their important role in relaying the messages and supporting the actions herein discussed.
37. Underlines the growing geopolitical and strategic importance of the Arctic.
38. Is convinced that the political role of the Arctic Council should be enhanced given the many challenges facing the region, particularly by ensuring more regular ministerial meetings with all participants, no less than once a year, and to ensure its full engagement with other international bodies working on the same issues, particularly the United Nations.
39. Welcomes the forthcoming Danish Chairmanship of the Arctic Council and looks forward to continued cooperation with the Arctic Council.
40. Notes the information from the Danish delegation concerning the Ilulissat Declaration, and the concerns of the Icelandic delegation regarding full participation of all states of the Arctic Council.
41. Welcomes and accepts the kind invitation of the European Parliament to host the Ninth Conference in 2010.

Vedlegg 5**Statement on cooperation between the Nordic Council and the Parliamentary Association of North-West Russia**

The Nordic Council and the Parliamentary Association of North-West Russia (PANWR), hereinafter called the organisations,

noting the positive experience of the cooperation carried out by the organisations since 1998,

considering the jointly elaborated Proposal for Cooperation between Nordic Council and PANWR dated July 2004,

taking into account the statement made by the March 1, 2007 Parliamentary Conference on the Northern Dimension,

guided by the ambition to broaden the contacts between the deputies of legislative bodies of state authority of the constituent entities of the federation, i.e. the Republics of Karelia and Komi, the City of St. Petersburg, the Arkhangelsk, Vologda, Kaliningrad, Leningrad, Murmansk, Novgorod and Pskov Regions and the Nenets Autonomous District on one hand, and members of the Nordic Council on the other hand,

aiming at strengthening inter-parliamentary cooperation between the Nordic Council and the PANWR, state

1. The organisations shall promote the sharing of work experience and the exchange of information within the following areas:

cross-border cooperation

- environmental education and sustainable use of natural resources
- energy efficiency, renewable energy sources and security of energy supply
- transport and logistics
- food production chains and food safety, sustainable forestry
- telecommunications and information technology
- small and medium-size business development
- innovation and research
- tourism
- health and social welfare
- local self-governing bodies

- education and culture
- youth policy
- work with non-governmental organizations
- information space development (cooperation with mass media)
- an integrated policy for the Baltic Sea

2. The organisations intend to cooperate by the following modes:

- exchange of information on implementation of the Nordic programmes for cooperation with the North-West of the Russian Federation
- mutual participation in the Nordic Council sessions and the PANWR conferences, as well as in other events of mutual interest (conferences, seminars, round tables)
- working visits by the members of the standing committees of the organisations
- annual exchange of delegations within the framework of the existing Nordic Council exchange programme for parliamentarians, as well as visits of delegations of members of the Nordic Council to the constitutional entities of North-West Russia

The place, timeframes and activities programme, as well as expenditures, will be decided upon agreement by the organisations.

3. The organisations intend to continue and develop the cooperation within the Baltic Sea Parliamentary Conference, the Conference of the Parliamentarians of the Arctic Region, The Barents Parliamentary Conference, the Northern Dimension Parliamentary Forum, as well as other international interparliamentary organisations.
4. The organisations shall strive for defining new fields and forms of cooperation which they mutually regard as necessary.
5. This Statement is not an international agreement and does not imply neither rights nor obligations, regulated under international law, upon its organisations.

The statement is signed in two copies in Russian and English

Oslo, October 30, 2007

Dagfinn Høybråten
President of Nordic Council

Marina Istikhovskaya
President of PANWR

